The Library
of the
University of North Carolina

Endowed by The Dialectic
and

THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
NORTH CAROLINA
AT CHAPEL HILL

ENDOWED BY THE
DIALECTIC AND PHILANTHROPIC
SOCIETIES
BUILDING USE ONLY

PQ6217
.T44
v. 194
no. 1-11

BVO
EM

a 00002 63446 6

PQ 6217
.T44
v. 194
n. 1 - 11

KS
VE
t on

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/blaietvailetcomd1941folc

1238

Blaiet vailet

ARXIU TEATRAL MILLÀ
Compra i venda de comèdies de totes menes
Carrer de Sant Pau, 21. - BARCELONA

UNIVERSITY OF NORTH CAROLINA
PROPERTY OF
LIBRARY
AT CHAPEL HILL

250774

BLAIET, VAILET

Comèdia en 3 actes i pròleg, original de

JOSEP M.ª FOLCH i TORRES

Estrenada amb èxit en el Teatre Català Romea, la tarda del dia 13 de febrer de 1919, amb el següent

REPARTIMENT:

Guideta. . . . . ,	Srta. Fornés.
Blaiet, ...	» Gelabert
Badora.	Sra. Guart.
Mònica.	» Morera.
Bernat.	Sr. Mir.
Jaume.	» Ginestet.
Avi. . . . . ,	» Parera.
Traguet. , ...	» Aimeric,
Toni.	» Sirvent.
Magdalena.	Sra. Arquer.
Cisca.	Srta. Vivó.
Sr. Anton, metge. . . .	Sr. Martí.
Sr. Francesc, apotecari. .	» Casellas.

D'aquesta comèdia se'n donà una primera representació de prova en el Teatre del «Centre Estiuenc Sant Jordi», de Sant Boi de Llobregat, el dia 22 de setembre de 1918, sota el següent repartiment:

Guideta, Srta. Nati-Cid.—*Blaiet*, Lluis Tresserra.—*Badora*, senyoreta Pilar Rubió.—*Mònica*, Srta. Conxita Balansó.—*Bernat*, Sr. Joan Herrán.—*Jaume*, Sr. Felip Cid.—*Avi*, Sr. Xavier Bonfill.—*Toni*, Sr. Balansó.—*Traguet*, Sr. J. M. Cid.—*Magdalena*, Srta. Mercè Balansó.—*Cisca*, Srta. A. Coll.—*Sr. Anton, metge*, Sr. Frederic Roura.—*Sr. Francesc, apotecari*, Sr. J. Güell.

Ningú podrà traduir ni reimprimir aquesta obra sense l'autorització del seu autor.—La SOCIEDAD DE AUTORES ESPAÑOLES és la encarregada de cobrar els drets de propietat.

BLAISE VALLET

PROLEG

L'escena representa un bosc en el planell d'una muntanya. No molt lluny s'obira una masía en la que, oportunament, hi brillarà un llumet hospitalari. Es capvespre. El cel blaveja, encara, però comença ja a lluir alguna estrella. Les esquelles d'un remat que es retira, es senten llunyanes. Blaiet es troba en escena, mirant els arbres i examinant el lloc per cercar el millor indret on passar la nit que s'apropa.

BLAIET, després GUIDETA amb les ovelles i després TRAGUET.

BLAIET.—Sí, sí; lo millor serà quedar-me aquí sense arribar a n'aquell poble. De part de vespre la gent es fa més sorruda i els gossos es tornen més baladrers... Avui rai que porto bona minestra per sopar! *(Butxaquejant.)* Un grapat d'aglans i el bocí de pa que m'ha sobrat de dinar. Vaja, sobrat, vull dir que m'he guardat per ara. *(S'asseu.)* Calla! Què és això que salta per aquí? *(Amb les mans s'espolsa devant de la cara per allunyar la bestiola que li anava a saltar damunt.)* Devía ser una llagosta... *(Amb molta naturalitat.)* I diuen que els senyors rics en mengen de llagostes... No ho sé; em sembla que no m'hi sabría acostumar mai jo a una menja així.

GUIDETA.—*(Des de dins, a les ovelles.)* Apa, passeu, cançoneres, que es fa tard!

BLAIET.—Bo! Ja em venen a destorbar. Tan rebé que m'hi trobava tot sol aquí. *(Entra Guideta amb les seves ovelles.)*

GUIDETA.—*(A les ovelles.)* No se'n mourien mai del bosc les goludes! Au, passeu!

BLAIET.—Tampoc me'n mouría jo.

GUIDETA.—Ah, hi ha algú? Es diu bona nit, abans.

BLAIET.—Perdona, pastoreta. Bona nit i bona hora.

GUIDETA.—*(Mirant-se'l. Natural.)* Ai, ai, no et conec.

BLAIET.—No? Doncs mira, a mi em passa el mateix. Tampoc et conec jo.

GUIDETA.—Doncs no et vull dir res, si no et conec.

BLAIET.—Tu mateixa. Però si no s'ha de dir res quan no es coneix la gent, vindría que no es coneixería mai ningú.

GUIDETA.—Ara no t'entenc.

BLAIET.—Vull dir què abans de conèixer s'ha de fer coneixença, dona.

GUIDETA.—Sí... és clar, però ara no tinc temps. Apa, passeu, petites! *(Fa passar les ovelles, per no tenir-les tanta estona en escena. Algun toc d'esquellí, de tant en tant, donarà la sensació de que les ovelles se la campen per allí aprop. A l'arribar Guideta vora del bastidor, diu:)* Si gairebé ja es fosc!

BLAIET.—Com cada dia.
GUIDETA.—Però avui, més encara. No sé com m'ha passat l'estona.
BLAIET.—Que m'ho dius a mi?
GUIDETA.—Doncs a qui vols que ho digui?
BLAIET.—Oh, com que no em coneixes...
GUIDETA.—Això era a l'arribar; però ara, ara ja et conec... Ets un que he trobat aquí en arribant.
BLAIET.—Justa! Aquesta sí que l'has encertada.
GUIDETA.—(*Mirant cap al bosc.*) Es que fa basarda la foscor. Mai m'hi havía trobat sola aquí tan tard.
BLAIET.—Sola? Ah, sí; ja tornes a no coneixe'm, perquè jo bé sóc algú.
GUIDETA.—No és això... Es que és tan tard ja.
BLAIET.—Doncs, què fas parada? Com més cops ho diràs que es tard, més tard es farà.
GUIDETA.—Es que tinc por.
BLAIET.—De mi?
GUIDETA.—Oh, no... Al contrari... Si justament et volía demanar...
BLAIET.—Que t'acompanyi, no fa?
GUIDETA.—(*Admirada.*) Com ho has endevinat sense dir-t'ho?
BLAIET.—Oh, no ho sé; m'ho ha semblat. Com que deies que teníes por...
GUIDETA.—Sí que en tinc... Oh, i l'angúnia que tindràn a casa.
BLAIET.—Es lluny a casa teva?
GUIDETA.—Goita; veus aquell llumet?
BLAIET.—Allí és? Doncs ja cal que ens afanyem, si vols que t'acompanyi.
GUIDETA.—Calla! No has sentit un crit?
BLAIET.—Sí; però no t'espantis.
GUIDETA.—No, si és que... Escolta. (*Es sent llunyà un crit d'en Traguet.*)
TRAGUET.—(*Des de dins.*) Guideeeéta!...
GUIDETA.—I em criden a mi.
BLAIET.—Que et dius Guideta, tu?
GUIDETA.—Sí, Guideta.
BLAIET.—Així sí que et deuen cridar a tu, perquè jo no me'n dic pas.
GUIDETA.—M'ha semblat la veu d'En Traguet.
BLAIET.—D'En Traguet? Ja m'agradaría coneixe'l.
GUIDETA.—Calla; escoltem.
TRAGUET.—(*Des de dins, però més aprop.*) Guideeeta!...
GUIDETA.—Oh, sí, sí que és ell! (*Contenta, avença vers el cantó d'on venía la veu, oblidant-se per complet d'En Blaiet.*)
BLAIET.—Vaja; ara jo ja no sóc ningú. Aqueix Traguet s'ho emporta tot. (*Entra Traguet, esbufegant.*)
TRAGUET.—Gràcies a Déu que et trobo!
GUIDETA.—Veníes a buscar-me?
TRAGUET.—La mestressa, veient que trigaves tant, m'ha fet pujar per veure si t'havies perdut. Noia, m'has fet agafar una set amb tan córrer.
GUIDETA.—I el pare s'ha enfadat?
TRAGUET.—No, no ha dit res.
GUIDETA.—Si no ha dit res és que deu estar enfadat.

TRAGUET.—No. No ha dit res perquè encara no ha tornat de l'hort.
GUIDETA.—Ai, millor, si no ha tornat encara.
TRAGUET.—Per estona en té.
GUIDETA.—Anem, doncs, Traguet. (*Girant-se a Blaiet.*) Adéu, tu, noi.
BLAIET.—(*Enutjat.*) Oh, ja m'ho pensava això. De primer molta cosa: que si tinc por, que si m'acompanyaràs, i després... Adéu, noi.
TRAGUET.—Qui és aquest bordegàs?
BLAIET.—Em dic Blaiet i no bordegàs!
GUIDETA.—Té raó, pobre noi. Li havía demanat que m'acompanyés... i ara... és clar...
TRAGUET.—Bé, que vingui si vol. Ja pots venir, ja; i que ets capaç de tenir una botija de vi per aquí.
BLAIET.—Amb prou feines tinc pa.
TRAGUET.—Ets un pobret?
BLAIET.—Més que tu.
TRAGUET.—I no beus mai vi?
BLAIET.—Ni sé el gust que té.
TRAGUET.—Ja ets ben desgraciat, doncs; perquè noi, la vida sense vi, és com les sopes sense sal.
GUIDETA.—I no tens casa?
BLAIET.—(*Natural.*) Cada día una de nova. Avui seràn aquests arbres la meva casa.
TRAGUET.—Anem, Guideta, que farem tard; i tampoc té vi...
GUIDETA.—Espera't ara... (*Com rumiant.*) Si el pare no hagués de renyar...
TRAGUET.—Què vols dir, Guideta?
GUIDETA.—El podríem deixar dormir en la pallissa.
TRAGUET.—Oh, per això rai! No cal pas que ho sàpiga l'amo. Quan serà nit, ell que baixi i m'esperi a l'era, i quan jo sortiré per donar l'última menjada al bestiar, el convidaré a dormir a la palla.
GUIDETA.—Sí, Traguet; és un bon pensament.
TRAGUET.—Aquest bon pensament bé em valdrà un traguet de més en sopant, oi?
GUIDETA.—Dos i tot. (*A Blaiet.*) No t'agradaràmés dormir sota cobert que aquí?
BLAIET.—No hi ha pas gossos a casa teva?
GUIDETA.—No, no n'hi han; perquè ho preguntes?
BLAIET.—Perquè els gossos sembla que s'ho diguin. A tot arreu on vaig em borden i de vegades fan més que lladrar. L'altre día en vaig trobar un que em va estripar les calces d'aquí el darrera.
TRAGUET.—I potser eren les noves.
BLAIET.—Sí. Me les havía donat una dona perquè el seu noi no les podía dur de tan velles, però jo les estrenava.
GUIDETA.—Pobrissó, fa llàstima!
TRAGUET.—I per què no et llogues de vailet?
GUIDETA.—Tens raó.
BLAIET.—No sé com se fa.
TRAGUET.—Es ben senzill; es fa el que l'amo mana.
GUIDETA.—No t'agradaría ser vailet?
BLAIET.—Prou. Tot m'agradaría més que no pas aquesta vida que faig.

GUIDETA.—Doncs ara sí que tinc un bon pensament. Mira: avui, com hem dit, dormiràs a la pallissa, i demà al matí, quan En Traguet t'ho dirà, entres a casa i demanes per quedar-te de vailet.

TRAGUET.—I si veus que l'amo et rep amb mala cara, no t'esveris per això; és un posat que ell fa sempre.

GUIDETA.—Com que jo ja n'hauré parlat amb la mare i amb l'avi, potser el pare et voldrà.

BLAIET.—Saps que vaig veient que ets més bona noia de lo que em pensava, Guideta?

TRAGUET.—I encara més de lo que et penses, perquè ella, sempre fa com qui no em veu quan agafo el porró d'amagat.

GUIDETA.—Sí, però no cal que te'n refiïs massa.

BLAIET.—I voleu dir que seré bó jo per vailet?

TRAGUET.—Sí, home; i després, jo seré allí per ensenyarte'n, si cal.

BRAIET.—I serà per sempre que podré dormir a la pallissa? Noi, quin bo que donarà!

GUIDETA.—I tindràs sempre un plat a taula.

BLAIET.—Un plat? Per què fer?

GUIDETA.—Home, per menjar.

BLAIET.—Amb plat i tot mengeu?

TRAGUET.—I sempre el porró a taula.

BLAIET.—Doncs digues que sou rics a casa teva... Ah, escolta, no em fareu pas menjar llagostes?

TRAGUET.—Qui t'ha ensarronat?

BLAIET.—Ho havía sentit dir que els rics en mengen.

GUIDETA.—L'avi estarà content de tenir vailet; ell que és tan amorós pels menuts. (*A Blaiet.*) Serà com si fos el teu avi.

BLAIET.—Avi i tot! Oi que els avis són aquells que tenen el cap blanc i conten rondalles?

GUIDETA.—Sí; i estimen molt als nois.

BLAIET.—Ara ja tinc por que no em vulguin, si tant dieu.

GUIDETA.—Per què no t'han de voler? A casa hi fa falta un vailet. Així jo no hauré de sortir tant amb les ovelles. El cor em diu que sí, que et voldràn.

BLAIET.—Tant de bo. Heu acabat de fer-me'n venir ganes.

GUIDETA.—Ara no ens entretinguem més. Ja ho tens entés, oi? Veus, a casa es allí. Veus aquell llumet?

TRAGUET.—Es el llum que hi ha damunt de la taula al costat del porró.

GUIDETA.—Quan la nit sigui ben closa, véns allí i esperes En Traguet a l'era.

TRAGUET.—I quan sentis un soroll així (*xerricant amb la llengua*), com si xerriqués, seré jo, i ja et pots atansar.

GUIDETA.—Adéu i encomana't a la Verge perquè el pare et vulgui, que jo ja faré lo que podré. (*Anant-se'n.*)

TRAGUET.—Ja ho saps, eh? (*Xerrica fortament. Se'n van.*)

BLAIET.—Adéu-siau. Adéu, Guideta... (*Amb gran esclat d'alegria.*) Noi! Renoi! i Remanoi! Plat a taula amb menjar; dormir sempre a la pallissa, i avi i tot! Això sí que és una cosa que fa saltar i ballar de tanta alegría. (*Es posa a saltar i ballar.*)

TELO RAPID

ACTE PRIMER

Entrada-menjador d'una masía catalana. Una taula a l'esquerra amb un banc. A la dreta, vora la porta que es al fons dreta, un sedàs penjat a la paret. A l'esquerra un armari amb formatges blancs. Per la porta es veu l'era i paisatge.

GUIDETA.—Veiam, tornem-hi.

BLAIET.—(*Amb cantarella de noi d'estudi.*) Ba-la ; ca-sa ; llo-ca ; pi-nya... Ho dic bé, Guideta?

GUIDETA.—Sí ; ara aquí.

BLAIET.—(*Sil-labejant amb cantarella.*) Els o-cells vo-len ; els pei-xos ne-den ; els ho-mes ca-mi-nen... De debò ho faig bé?

GUIDETA.—Molt bé, Blaiet ; ni una falta.

BLAIET.—Ja ho sé perquè no n'he fet cap de falta.

GUIDETA.—Per què?

BLAIET.—Perquè no m'has preguntat aquella lletra que no em recordo mai com se diu.

GUIDETA.—Quina vols dir?

BLAIET.—Aquella que sembla una forca de batre, saps?

GUIDETA.—Ah, vols dir la i grega.

BLAIET.—Justa ! I grega, i grega, i grega, i grega. Veiam si ara també se me'n anirà del cap. I grega, i grega.

GUIDETA.—Ara agafa la canya de la tinta i copia això últim que hem dit.

BLAIET.—(*Pren un canó de canya que serveix de tinter i el penja en un cantell de la taula. Es posa a escriure en una llibreta amb molta dificultat, traient la llengua.*) Bo. Aquesta B m'ha sortit geperuda.

GUIDETA.—Veiam? Déu n'hi do!

BLAIET.—Vols dir, Guideta, que n'arribaré mai a saber d'escriure?

GUIDETA.—Ben cert que sí, si hi vas tenint afició com fins ara.

BLAIET.—(*Tornant a escriure.*) Llo-ca. Macatxo ! Aquesta L... goita, Guideta, lo que sembla aquesta L.

GUIDETA.—T'ha sortit torta.

BLAIET.—Torta? Coixa, esguerrada i guenya i tot ! Sembla talment que li hagi passat el corró de l'era pel damunt... Ba, tornem-hi : Mu-la ; pi-nya... (*Mirant-se a la Guideta sense deixar la ploma.*) Ja en tinc jo de sort, ja, ben mirat. Mira que poder apendre de lletra, i que siguis tu la que me'n ensenyis !

GUIDETA.—Vaja, no et distreguis.

BLAIET.—Si no que tinc por que te'n cansis. Vaig tan poc a poc a apendre'n !

GUIDETA.—Tu has de mirar de no cansar-te'n. I si vas a poc a poc no és culpa meva, ni teva, ni de ningú. Amb la poca estona que tenim, és clar que no es va tan de pressa com voldríem; però ja saps que el pare i la mare no ho volen que passem temps en això, i hem d'aprofitar quan la mare és a mercat i el pare al camp.

BLAIET.—Es que tinc por de no arribar a saber-ne mai. Com que el teu pare sempre em diu que sóc tan tabalot i tan distret, cm penso que no podré apendre'n.

GUIDETA.—El pare t'ho diu això perquè... ho ets un xic de distret i perquè ell té mal gènit, però per això es bo el pare, saps?

BLAIET.—Bé prou que ho sé que és bo; com que em va voler aquí a la masía... Te'n recordes, Guideta, del día que vaig venir a demanar si em volieu per vailet?

GUIDETA.—Ben bé que me'n recordo. Feies una llàstima, Blaiet.

BLAIET.—La por que tenía d'entrar!

GUIDETA.—De què n'havíes de tenir de por?

BLAIET.—Oh, ni ho sé, de què en tenía. Com que en altres cases m'havien empaitat o els gossos em bordaven... Et dic que me'n havia fet uns tips de plorar, Guideta. D'ençà que la mare se'm va morir, era ben trist el viure... Et penses què és això de tenir de dormir a sota dels pons, i llevar-te l'endemà matí sense ningú que et vingui a dir, com em deia la mare: «Blaiet, lleva't, que ja tens la sopa a punt.» Ni mare, ni sopa, ni res...

GUIDETA.—Pobre Blaiet!

BLAIET.—No pas ara, Guideta. Ara, és com si l'amo i la mestressa em fossin pare i mare i com si tu... m'ho deixes dir, Guideta? com si tu em fossis germana. No hi fa res, no, que l'amo sempre em renyi perquè sóc tabalot i distret; ja em pot renyar tan com vulgui, que jo me l'estimaré sempre, sempre; i a la teva mare també, i a l'avi, i a tu també, Guideta...

GUIDETA.—També t'estimem i t'estimarem sempre a tu, Blaiet, si sempre ets bon minyó com fins ara.

BLAIET.—Et dic que sempre ho seré de bon minyó, perquè si de cas m'arribés a tornar dolent, jo mateix em donaría cops de puny, fins que tornés a fer bondat.

GUIDETA.—No en seràs mai de dolent perquè ni que volguessis no podríes esser-ne, tu, de dolent, que tens el cor massa bo.

BLAIET.—Saps, saps que també dius unes coses, tu, Guideta, que em fan una alegría aquí dintre (*al pit*), que riuría, i ploraría i tot de tant riure?

GUIDETA.—Ets com un infant, Blaiet. Ves; desa el llibre i posa't a fer feina, que el parc està a punt d'arribar. (*Guideta es posa a fer puntes.*)

BLAIET.—Acabaré de triar aquests llubins. (*Deixa el llibre en una caixa i es posa a moure el cedàs. Entra l'Avi amb la xapolina, seguit d'en Traguet, el mosso.*)

AVI.—Déu te guard, Guideta, i tu, Blaiet. (*Guideta li besa la mà.*)

BLAIET.—Bon día, avi.

GUIDETA.—Veniu tot suat, avi? Si el pare us veu us renyarà, que ja ho sabeu que no vol que treballeu així, als vostres anys. (*Li aixuga la suor.*)

AVI.—Tota la vida que treballo i mai m'ha fet mal el treballar. (*Traguet veu el porró damunt la taula i l'alça d'amagat*).

TRAGUET.—Mira't-el. (*Pel porró.*) Sembla que m'esperi.

BLAIET.—(*Per Traguet.*) Ja l'ha trobat!

TRAGUET.—(*Aparta Blaiet.*) Calla. No veus que se n'adonaran.

BLAIET.—(*Deixant el cedàs per anar a prop de l'avi.*) Que no ho sabeu, avi? Avui he dit la lliçó tota sencera sense ni una errada. I sabeu aquella lletra que mai em recordava com se deia, doncs ja ho sé. Es diu la i groga.

GUIDETA.—Grega, home.

BLAIET.—Ah, sí grega. Bé, bastant m'hi he afinat. I la Guideta diu que sí que en sabré de llegir a l'últim.

AVI.—Es clar que en sabràs. Jo l'hagués trobada, quan era marrec com tu, una mestra tan eixerida com la Guideta.

GUIDETA.—Vaja, avi... (*Va asseure's davant del coixí.*)

BLAIET.—Fa que si que ho és d'eixerida? I sàvia i tot és; perquè ella veieu que agafa el llibre, i amb prous feines se'l mira que ja està dient tot el que diu, tan llis com si resés. Oh, i que ni hi posa el dit per anar resseguint les ratlles.

GUIDETA.—Gran mèrit! Això també ho arribaràs a fer tu.

BLAIET.—Qui, jo? Això sí que no ho cre.

AVI.—I és clar que si que en sabràs tant com ella; que ja ets prou espavilat per això, i tens bon cap tu Blaiet.

BLAIET.—(*Tocantlse el cap.*) L'amo sempre em diu que el tinc de soca.

AVI.—T'ho diu perquè ets distret a voltes. Però això és cosa dels pocs anys.

BLAIET.—I també em diu tabalot i altres coses. I fins un dia em va dir sapastre i em va clavar un clatellot dels ben donats. (*Sense gens d'enuig, més aviat com un mèrit.*)

AVI.—En devies fer alguna.

BLAIET.—Ja ho crec. Em va dir que li anés a obrir l'aigua del bassalot, perquè havia de regar les mongetes, i me n'hi vaig anar corrents; però veureu que encara no hi arribo, em veig, allí vora el marge, prenent el sol, un llangardaix així. Jo que em trec la barretina i m'hi atanso a poc a poc, amb compte... I quan hi vaig ser a prop, plaf! li clavo la barretina al damunt. Però, com te les arregles ara? pensava jo, per treure'l d'aquí sota sense que se t'escapi? Així, amb el genoll a terra i amb la mà damunt la barretina, m'estava rumiant com m'ho faria, quan tot de sobte sento: cataclac! Era el clatallot de l'amo.

AVI.—Ja ho he dit jo que en devies fer alguna.

TRAGUET.—Encara me'n recordo; era un dia que l'amo es va deixar el porró a casa i no vàrem poder beure després d'esmorsar.

AVI.—Per això te'n recordes, tu, oi?

TRAGUET.—Sí; em va saber molt greu... per l'amo, sabeu.

AVI.—Oh, ja, ja.

TRAGUET.—Jo rai; com que el trago que em vaig perdre aquell dia si vós voleu me'l puc cobrar ara.

AVI.—Ja va fer bé qui et va treure el nom de Traguet. Ves, veu si vols, i que bon profit te faci.

TRAGUET.—Mercès, avi. Si jo ja ho dic que l'avi és... (*Aixeca el porró i acaba la frase tot bevent.*) La més bona persona del món.

AVI.—Ves que no t'engargucis?

GUIDETA.—Vaja, prou, que et farà mal, Traguet.

AVI.—(*A Guideta.*) Que no ha tornat ta mare del mercat?

GUIDETA.—No; però si voleu esmorzar us el puc arreglar, jo.

AVI.—No cal; ja tinc espera.

TRAGUET.—Potser que tot esperant beguéssim... vull dir beguéssin un traguet de vi, per matar el cuc.

AVI.—No cal, no cal. (*Atansant-se a Guideta es queda mirant la punta que fa.*)

TRAGUET.—Vina, Blaiet, que traginerem les portadores del corral. (*Se'n van.*)

AVI.—Quina punta més enravessada que fas, Guideta!

GUIDETA.—Es pels enagos.

AVI.—Que ja treballes per quan te casis?

GUIDETA.—(*Posant-se molt trista.*) Avi? Vos també?

AVI.—No et posis així, filleta, que jo no t'ho he dit per entristir-te. Era per dir-ho...

GUIDETA.—Com que el pare...Ja ho sabeu vós que el pare porta de cap que em casi amb En Bernat.

AVI.—Sí, però En Bernat és fora i qui sap quan tornarà.

GUIDETA.—Tornarà quan sàpiga de llegir i d'escriure, que per això va anar a Barcelona, per apendre'n.

AVI.—Ja ho sé. Com que el teu pare no vol un gendre ruc. Es una mania que hi té. Per això els pares d'En Bernat el varen enviar a ciutat, perquè el volen fer tornar savi, que els hi fa molt goig el teu dot, Guideta... Però, et dic que no et posis així, perquè o molt m'erro, o el seu cap no ha estat mai fet per a entrar-hi les lletres.

GUIDETA.—No, no el podria voler mai a En Bernat.

AVI.—Ni jo tampoc. Més aviat m'entendria amb un ase que no pas amb ell. Al menys els ases poden ésser tan rucs com vulguis, però no són presumits.

GUIDETA.—(*Molt ansiosa.*) Oi, avi, que vós el convenceríeu al pare si el cas arribés?

AVI.—Déu faci que no arribi el cas, perquè tu ja saps el gènit del teu pare i si s'hi entossudís...

GUIDETA.—Déu meu! Que desgraciada que sóc!

AVI.—Calla, que ta mare arriba. (*Entra Badora amb dos cistells buits atrafegada, sempre de cap al negoci.*)

BADORA.—Avui sí que ha anat bé. Que no hi és En Jaume?

GUIDETA.—Encara no ha tornat del camp.

BADORA.—Endevineu a quant he venut els dos pollastres.

AVI.—Què et diré jo...

BADORA.—Dinou pessetes. I l'ànec? Doncs l'ànec me n'oferien vuit i no l'he volgut donar. Si només el pap ja ho valia. Encara no havien passat cinc minuts que ja me'l treien per onze. Jo no puc saber de comptes, sabeu, però per anar al mercat no en trobaríeu una altra. (*Entra Jaume.*)

JAUME.—L'esmorzar.

BADORA.—Ara va, Jaume. Mira el que deia a n'aquests. Dinou pessetes dels pollastres i onze de l'ànec.

JAUME.—Dinou, onze... Digues Guida, quant fa això?

BADORA.—Fa sis duros, ves. Ja ho deia ara a aquests. Jo de comptes de la *Jugrafia* no en sé, però per qüestió dels comptes de plaça... Ai, Jaume, ja t'ho dic; ja tens sort de mi, ja. Que el dia que em morís, ja te'n trobaries de perdut, pobre Jaume.

JAUME.—I tu també, perquè no podries enraonar. (*Amoïnat de la xerrameca de la seva dona.*)

BADORA.—Déu nos en guard que em morís. Ja veus, sis duros i encara les dues dotzenes d'ous, que fan sis pessetes. I ara digues de la teva dona, Jaume. Jo me'ls crio, jo me'ls peixo, jo els engreixo i jo els adinero.

JAUME.—T'he dit l'esmorzar.

BADORA.—Ara va... La ximple més que ximple!

JAUME.—Què?

BADORA.—No res; una dona que m'oferia vuit pessetes de l'ànec, d'aquell ànec que era una hermosura de Nostre Senyor; un ànec que en cas de què el matxo es posés malalt podria tirar el carro, Déu me perdó.

JAUME.—L'esmorzar.

BADORA.—Ara, Jaume. Ves, vuit pessetes i al cap de cinc minuts ja en treia onze. Es pensen que no sé la vianda que porto, jo.

JAUME.—Et dic l'esmorzar, i si tornes a obrir la boca te la tapo amb la xapulina.

BADORA.—Ara vaig...No t'enfadis, home.

GUIDETA.—Si voleu l'arreglaré jo, mare, l'esmorzar.

BADORA.—No filla, no; al marit l'ha de servir la dona. El marit és primer que tot, filla. Ja ho sabràs quan siguis la dona d'En Bernat. (*Guideta abaixa el cap.*) Per tu, primer haurà d'ésser ell que ningú més. Així ho he fet sempre jo amb En Jaume. No fa Jaume?

JAUME.—T'he dit allò de la xapulina, i m'ho faràs fer.

BADORA.—Sí, sí; ja ho sé, però és que...

JAUME.—(*Empenyent-la.*) Vés-te'n d'una vegada i porta'm l'esmorzar.

BADORA.—Es que... Home, escolta...

JAUME.—Us dic que arriba a atabalar. Vós ja heu esmorzat, avi?

AVI.—Encara no, però jo ja tinc espera, Jaume.

JAUME.—(*A Guideta.*) Doncs què fas tu aquí tot el dia de cara al coixí? No podies arreglar-li? Es que no saps ni posar una paiella al foc?

AVI.—Deixala estar, que sóc jo que no he volgut; que ella ja m'ho deia, la Guideta.

BADORA.—(*Treu el cap.*) Què t'estimes més, la verdura d'ahir o unes bones sopes d'all. Si vols les sopes, trigaré més estona, però si vols la verdura...

JAUME.—Porta'm cent mil llengües de diable! (*Cridant.*)

BADORA.—Jesús, quin gènit! (*Se'n va.*)

GUIDETA.—Ja hi vaig, pare. (*Se'n va.*)

JAUME.—(*A avi.*) Que heu anat a la vinya aquest matí?

AVI.—Sí; una estona. Els ceps són tan ben brotats, que hi haurà feina a passar la rella.

JAUME.—Si ens arriba a bon terme enguany, encara hi faré més negoci

que l'any passat. Aquell marxant ja ha vingut i m'ha dit que ja m'escriurà... Veieu, això sí que m'avergonyeix. Ell m'escriurà i jo ni sabré llegir la que m'escriu, ni sabré contestar-li... El ser tan negat també priva de guanyar quartos.

AVI.—Però no tens la Guideta? Ella arribarà per tot.

JAUME.—Però que sap ella lo que jo li vull dir al marxant?

AVI.—Home; tu li dius i ella ho va posant en el paper.....

JAUME.—Es clar que sí; i per això vaig voler que ella en sabés, però això de què se t'hi hagin de ficar les dones... Quan En Bernat torni i arreglem això d'ell i la noia, no m'hi trobaré així. Amb el gendre que em sàpiga de lletra i de comptes, amb pocs anys haig de doblar el que tinc.

AVI.—No sé... No voldria que t'enfadessis, però tinc por que amb tot això de casar a la Guideta matinegeu massa. (*Entra Guideta portant l'esmorzar per l'avi i Jaume.*)

GUIDETA.—(*Amb l'esmorzar.*) Teniu si us plau i bon profit. (*Deixa els plats i se'n va.*)

JAUME.—Com voleu dir que matinegem massa?

AVI.—Es molt joveneta ella encara.

JAUME.—Sí; però ens ha sortit En Bernat i En Bernat ens convé. Si no fos que en això d'escriure i de llegir, era tan llec com jo, ja foren casats. Aquests partits d'upa només passen un cop a la vida i si no els arreplegues, la mossa es queda per vestir sants.

AVI.—Qui sap... En Bernat no em sembla l'home que pugui fer feliç a la nostra Guideta.

JAUME.—Encara em fareu cremar! Què voleu dir feliç? No tindrà tot el que li farà falta? Demés ara ja no hi som a temps. En Toni ha enviat el xicot a Barcelona per fer-lo estudiar de llegir i d'escriure i de comptes de comerç que en diuen ara, i ja fa a prop d'un any que hi és. I si es gasten tot el munt de diner que val mantenir el noi a ciutat, amb el que costa la fonda i l'estudi, tot h ofan perquè es pugui casar amb la Guideta. Aquesta és la condició que jo els hi vaig posar: que el noi sàpiga llegir, escriure i de comptes, i ells s'ho han pres de punt i ho fan de ricatxo, com ells són.

AVI.—Feu-ho com vulgueu, però jo us dic que si això va endavant serà un disbarat. En Bernat no és per la Guideta, ni sabrà conèixer mai el tresor que és la nostra noia... Que amb tot el que va passant ja començo a creure que ni vosaltres ho sabeu el que val la Guideta.

JAUME.—Bé ho deu saber quan tant fa perquè li donguem.

AVI.—I fins em temo que li doni mala vida; que els tontos envanits, són sempre de mala llei.

JAUME.—No crideu el mal temps, avi. Jo ja sé la que em faig, i així convé que es faci.

AVI.—Mentre no sigui que, avesat a la bona vida de ciutat, li vinguin ganes de quedar-s'hi.

JAUME.—Veieu com malicieu, avi? Justament en venint En Toni m'ha trobat i m'ha dit que en l'última carta els hi diu que aviat arribarà.

AVI.—Déu us il·lumini, abans no sigui aquí. (*Entren Traguet i Blaiet portant una portadora. Blaiet d'un tros enllà va dient com si ho cantés.*)

BLAIET.—M, a, ma; m, e, me; m, i, mi;... Ai, l'amo! Bon profit!

AVI.—Que ja heu esmorzat, vosaltres?
BLAIET.—Sí, avi. De bon matí.
TRAGUET.—Jo també, però m'he guardat la set per ara... Si l'amo volgués... faria el traguet de llavors.
JAUME.—Beu en nom de Déu. M'arribo fins a l'estable. (*Alçant-se.*)
AVI.—Hi tens feina per mi?
JAUME.—Si voleu, al camp hi han les canyes a lligar per les tomaqueres.
AVI.—Així d'aquí una estona m'hi deixaré caure.
JAUME.—Ja tornes a traguejar?
TRAGUET.—(*Tot bebent.*) Es el mateix trago, mon amo. (*Se'n va Jaume.*)
BLAIET.—Després buscaràs raons, tu.
TRAGUET.—Ah; és un bon ví. Cada cop el trobo millor.
AVI.— (*A Traguet.*) Ja et recordes que has d'anar a llaurar el camp de baix.
TRAGUET.—Ara hi vaig. Esperava que el matxo s'acabés el pinso. I que se'l menjava d'un gust! Jo no sé com en acabant l'àpet no troben a faltar el trago. No m'agradaria ser animal només que per això, perquè no els hi donen vi, ni saben veure a galet.
AVI.—(*Es queda consirós apoiat de colzes damunt de la taula.*)
BLAIET.—Que no us trobeu bé, avi?
AVI.—Ah, ets tu. Sí que em trobo bé, però ja tremolo pels disgustos que passarem, Blaiet; no per mi, que jo, ja tinc una cama a l'altre barri, però em doldria tant morir i saber que la deixo infeliça.
BLAIET.—Infeliça? Qui, avi?
AVI.—A tu ja t'ho puc dir, Blaiet, que tu tens bon cor i te'ls estimes a tots com si fossis fill d'aquí.
BLAIET.—Es ben cert, avi. Però qué voleu dir?
AVI.—Vull dir de la nostra Guideta.
BLAIET.—De la Guideta? Digueu, avi!
AVI.—Sí, d'ella. La volen casar, saps; la volen casar amb aquell estaquirot presumit de Bernat, que és més negat que els mussols.
BLAIET.—La volen casar, avi! I per què la volen casar? Quin mal ha fet que se la vulguii treure de casa?
AVI.—No cal fer cap mal per casar-se i això han de fer totes les noies; lo dolent és que li hagin buscat un home com En Bernat.
BLAIET.—I ella ho vol? (*Es queda com embogit.*)
AVI.—Que ha de voler ella!
BLAIET.—Així res hi ha de mal.
AVI.—Es En Jaume que li farà casar per força.
BLAIET.—Per força? I això es pot fer?
AVI.—El pare mana, Blaiet; i ella no tindrà més remei que obeir, la pobrissona.
BLAIET.—Tanta quimera que ja em feia En Bernat i ara n'hi tindré més encara. Ves per qué l'ha de voler ell a la Guideta!
AVI.—Encara, si l'estimés de debò...
BLAIET.—Ni així tampoc estaria bé, si ella no el vol. Ara entenc perquè abans d'anarse'n a ciutat venia tan per aquí fent l'aleta amb aquella cara de pebrot vermell que té.
AVI.—Pobra Guideta!

BLAIET.—Doncs jo us dic que si ve per aquí, s'haurà de recordar... (*amenaçador.*)

AVI.—Te'n guardaràs bé prou, Blaiet. L'amo mana. (*alçant-se.*)

BLAIET.—Ves per què ho varen tenir d'inventar això de casar-se!

AVI.—Me'n vaig a les canyes. Tu acaba de triar els llubins i els puges al graner... Pobra Guideta! (*Se'n va.*)

BLAIET.—Voler a la Guideta! En Bernat voler a la nostra Guideta. (*Entra Guideta.*)

GUIDETA.—Què dius de mi?

BLAIET.—(*Deixant el sedàs.*) Escolta, Guideta: és cert això que diu l'avi?

GUIDETA.—Què diu l'avi?

BLAIET.—Diu que t'has de casar amb En Bernat... (*Ella abaixa els ulls.*) ...Es cert? Sí, sí, ja ho veig que és cert.

GUIDETA.—Massa que ho serà!

BLAIET.—Ho serà? Doncs si t'hi cases, jo... ja ho sé jo el que faré, Guideta. (*Tremolós de veu per l'emoció.*) Me n'aniré, me n'hauré d'anar d'aquí; que jo no t'hi podria veure al costat d'En Bernat.

GUIDETA.—Tant com ho demano a la Mare de Déu que m'empari!

BLAIET.—Li demanes? I ja li demanes ben demanat? (*Amb esperança.*)

GUIDETA.—Amb tot el cor que li demano.

BLAIET.—Doncs així potser que En Bernat no torni; o bé si torna, potser que això no es faci.

GUIDETA.—L'avi te n'ha parlat?

BLAIET.—Sí; ell. S'estava aquí tot capficat i quan jo li he dit si no es trobava bé, aleshores m'ho ha dit; que és com si m'hagués tirat un cop de pedra al cor, Guideta.

GUIDETA.—I t'ha dit si n'havia parlat amb el pare?

BLAIET.—No m'ho ha dit, però sí que m'ha dit que l'amo mana i que cal obeir.

GUIDETA.—Que desgraciada que sóc! (*Entra Traguet.*)

TRAGUET.—Em sembla que beurem! Perquè veig venir a En Toni i la Mònica molt alegrois cap aquí. Goita-te'ls, Blaiet.

BLAIET.—Avisa a la mestressa.

TRAGUET.—(*Agafant el porró.*) Per si m'errés, deixa'm tastar-lo, que ja no em recordo quin gust té. (*Entren Toni i Mònica.*)

TONI.—Ave Maria... Déu te guard, Guideta.

MONICA.—Bon dia, filleta... Veig que estàs tota consirosa. Què no et trobes bé?

TONI.—Estàs malalta, potser? No juguem! No val a estar malalta ara que...

MONICA.—Calla, que li vull dir jo. Ja veuràs com quan t'ho digui tot et passarà i et posaràs més contenta! (*A Toni.*) Va; li dic?

TONI.—Digues-li a poc a poc que no la sobtés massa l'alegria.

MONICA.—Doncs... Tenim carta.

GUIDETA.—Carta de qui?

MONICA.—De qui vols que sigui la carta, d'ell, del noi, del nostre Bernat. No t'ho creus. Mira, aquí la porto... Ah, no; és En Toni que la porta.

TONI.—Sí; jo la porto, però cal aguantar-se les ganes, perquè això no

s'ensenya més que quan siguin aquí En Jaume i la Badora, que són ells els que han de veure la finor de l'escriure del meu noi. Ves a avisar-los Traguet. Digues que som aquí i que duem grans notícies.

TRAGUET.—Vaig corrents... (*Va per sortir, però es repensa i recula.*) Són bones les notícies?

TONI.—Ja no en poden ser més.

TRAGUET.—Doncs bé deurem celebrar-ho, oi?

TONI.—Ja ho crec; però cuita a avisar. (*A l'anar a sortir entra Jaume i topen.*)

JAUM.—Aon vas tabalot?

TRAGUET.—Ui, quin esglai! Ara hauré de beure per ferme'l passar. (*Beu.*)

JAUME.—(*A Toni i Mònica.*) Vosaltres aquí? Doncs que hi ha novetat?

TONI.—I grossa. Tenim carta del noi.

MONICA.—Però quina carta!

JAUME.—(*A Guideta.*) Ja has avisat a ta mare?

GUIDETA.—Ara hi vaig (*Se'n va.*)

TRAGUET.—(*A Jaume.*) Tenen bones noves que diu que s'han de celebrar. Voleu que vagi al celler a buscar del ranci de la bota xica?

JAUME.—Sí, vés a buscar-ne un porró i no t'hi entretinguis massa al celler.

TRAGUET.—Visca la tabola! (*Entren Badora i Guideta que se'n va a prop de Blaiet.*)

BADORA.—Ja m'ho havia semblat que sentia enraonaments aquí, però com que estava amb la pilota, i nosaltres la fem amb tantes andròmines... Doncs com va, com va; si us descuideu no em trobeu; no fa pas gaire que he arribat de mercat. Endevineu quan n'he tret d'un parell...

JAUME.—Deixa dir, dona; que porten noves!

BADORA.—Ah, no sabia, noi, perquè si ho hagués sapigut et dic que no hauria pas badat boca; jo parlava perquè com que no sabia...

JAUME.—Vols callar d'un cop! Digueu, Toni, digueu. Doncs porteu noves del noi, eh?

TONI.—Una carta, una carta, que ja us dic jo que n'hi ha per quedar bocabadat de tan reperfilada que és, i amb unes paraules que no s'entenen de tan rebendites que són, que vaia, s'ha de llegir. (*Traient la carta de la pitrera amb molt compte.*) Goiteu-la, Jaume; goiteu-la Badora. (*Obrint-la estesa i mostrant-la.*)

MONICA.—Ai, jo la vull tornar a veure.

TONI.—Què me'n dieu? Es cosa refina aquesta? No sembla fet pels àngels això? (*Adonant-se que no hi ha la Guideta en el rotllo.*) Però si aquí no hi ha la que més ho ha de veure? Aon s'ha ficat la Guideta?

JAUME.—Vaia, noia. Vina a veure això. (*Guideta s'atansa desanimada.*)

TONI.—(*A Guideta.*) Què me'n dius? eh! (*A Mònica.*) Ai, Mònica! Qui ens ho tenia de dir que tindriem un noi així! Goiteu-la, goi-

teu-la, Jaume. Ja us la podeu ben mirar ja, que no hi ha retops aquí.

MONICA.—El meu fill! I quins «adornos»! (*Entra Traguet amb el porró i va a mirar la carta.*)

JAUME.—Com a ben dibuixada ho està aquesta carta.

TONI.—Pocs ho farien millor. Ni el metge! No l'heu vista la lletra del metge en les receptes? Allò són gargots al costat d'aquests perfilets. Goiteu aquí quin cargol. Això sembla un solo de clarinet.

MONICA.—Quin cap, quin cap el nostre fill! Jo no sé pas d'on li pot venir, perquè lo que és de la família, tant els teus com els meus, més aviat tots han tirat per rucs que diguéssim.

BADORA.—Això no vol dir res, mentre es sigui bona persona.

JAUME.—Si haguéssiu anat a ciutat com ell, pot ser també hauríeu sortit com el vostre noi.

TONI.—Ca! Això ve de natural. Ja se li veia a En Bernat. No te'n recordes, Mònica, de quan era petit? No podia veure un llibre que no l'agafés.

MONICA.—Sí; i en un dir Jesús, l'obria, el girava i encara no te n'adonaves ja l'havia partit pel mig.

TONI.—Ho feia amb molta llestesa.

BADORA.—Oh, prou. De menuts ja se'ls hi veu el camí que faran. Amb els conills ho veig; els que de petits són golafres, són els que se'm fan més grossos i els que adinero més.

JAUME.—Vols callar, tu!

MONICA.—Lo que em dol més és no saber-ne jo de lletra. Quin goig deu donar poder llegir sempre, sense ajuda de ningú, el que ell escriu!

TONI.—Bé; què en treuries? Las cartes, per moltes vegades que les llegeixis, veuràs que lo mateix diuen el primer cop que l'últim.

MONICA.—Què saps tu? Potser les d'En Bernat són d'una altra mena.

TONI.—Bé; què m'hi dius, Guideta, tu que hi entens? (*Mostrant-li.*)

GUIDETA.—(*Molt desmaiadament.*) Sí..., molt bonica lletra. Però... és del vostre noi aquesta carta? (*Amb dubte.*)

TONI.—Com dius? Té mira-t'ho. El senyor Francesc, l'apotecari ens l'ha llegida, i acabat així: Bernat Capgròs. Té, mira, cap aquí ha d'ésser. Ho veus o no?

GUIDETA.—Sí; aquí ho diu.

TONI.—Doncs, si ho diu, és que és d'ell, perquè de Bernats n'hi pot haver tants com vulguis, però de Capgrossos només som nosaltres que jo sàpiga.

BLAIET.—Ja teniu raó, ja.

BADORA.—Bé, però amb tot això encara no sabem què diu.

MONICA.—Nosaltres sí, perquè el senyor Francesc ens l'ha llegida, i per això, sabent lo que porta hem dit de venir aquí perquè la Guideta que en sap la pugui llegir ella matcixa. (*Guideta, afligida, fa un signe de refús.*)

JAUME.—Apa, no et facis pregar, que per això et vaig fer anar a estudi.

GUIDETA.—(*A part.*) Déu meu!

TONI.—Comença aquí, veus?

GUIDETA.—(*Llegint.*) Estimats pares: Sabreu que el mestre m'ha dit que ja puc tornar, que ja en sé prou i que ja no li queda res més

per ensenyar-me. Amb això vindré, i arribaré diumenge amb la tartana de les onze...

BADORA.—Sembla que sigui ell que parla.

MONICA.—Es igual como ho llegía el senyor Francesc.

TONI.—Sí, però a ell li sortien les paraules més fortes, tal com estan escrites.

JAUME.—Au, llegeix més.

GUIDETA.—(*Llegint.*) «Com que vindré mudat com la mare em recomanava, no us espanteu si no em veieu, perquè encara que no em veieu, hi seré, perquè sóc aquell que us pensareu que és un senyor».

MONICA.—...Senyor...

JAUME.—Llegeix.

GUIDETA.—«Direu a la Guideta que s'amaneixi...» (*interrompent-se.*) Pare, no em feu llegir més, pare.

JAUME.—Com s'entén. Per què això, ara? De què ve!

GUIDETA.—No, pare, no me la feu llegir, no; jo us ho demano. (*Plora.*) Jo us ho demano, pare; que abans de llegir-la ja ho endevino lo que diu, que pel mal que em fa el cor ja m'ho penso el que diu; desgraciada de mí! (*Es tapa la cara i sanglota.*)

BADORA.—Guideta, filla.

TONI.—Com ha dit? desgraciada de mí! I això per què? (*A Jaume.*) Doncs no em dèieu que la noia hi venia tan bé?

JAUME.—I ho torno a dir, mala reïra! Guida, agafa la carta i llegeix si no vols que aquí el davant de tothom et posi la mà al damunt. (*Avença amenaçador.*)

BLAIET.—No, mon amo, no la toqueu a la Guideta.

JAUME.—(*A Blaiet.*) I a tu qui et fa parlar! Ja veuràs jo. (*Alça la mà amenaçant-la.*)

BADORA.—Jaume, no, Jaume. (*Agafant-lo.*)

JAUME.—(*Desfent-se.*) Deixa'm. (*Entra l'avi que corre a emparar-la.*)

AVI.—Jaume! Què anaves a fer? A la Guideta? Anaves a pegar a la Guideta, a la meva Guideta del meu cor? (*Abraçant-la i emparant-la.*)

JAUME.—Doncs, per què refusa...

AVI.—Per què refusa? I no ha de refusar la pobrissona? No te'n dones vergonya, tan homenàs i aquí al davant de tothom, de pegar-li a la pobre criatura?... No ploris, filleta, no ploris, que l'avi és aquí, i et defensarà, que encara que no tingui gaires forces, encara me'n queden prous per protegir-te.

GUIDETA.—(*En un arranc va a agenollar-se als peus del seu pare.*) Perdoneu-me, pare!

JAUME.—Ja saps el que et cal fer perquè et perdoni.

AVI.—(*Emportant-se-la.*) Vina, vina amb mi; que l'avi sí que et perdona.

BADORA.—N'has fet massa, Jaume. No n'hi havia per tant. De segur que se'n donava vergonya de llegir-la la carta. (*Se'n va.*)

JAUME.—Ja ho sé jo per què no l'ha volguda llegir; però com hi ha món que passarà per l'adreçador, encara que s'hi posi tot el poble.

BLAIET.—(*Apart.*) M'hi faria a queixalades. (*Se'n va a dins.*)

TRAGUET.—Ja veig que no beurem.

TONI.—Jo no em pensava que això hagués d'acabar així... Venfem tan contents, i ens crèiem que us en fariem també a tots vosaltres, que, vaia, no sé ni on sóc, jo.

JAUME.—Es com si no hagués passat res. Jo us he donat paraula i no la reculo, enteneu. Si la noia fa rebequeries, no vol dir res, ni trenca res de lo pactat.

MONICA.—Ja li deurà passar. Jo tampoc em volia casar amb En Toni, oi tu? i ja veieu que aviat farà trenta anys que som marit i muller.

TONI.—Sí; ella no volia, però un dia que vaig estrenar vestit nou, la vaig rendir.

JAUME.—Per això mateix. Us dic que és com si no hagués passat res; veiam la carta... Què diu aquesta carta?

TONI.—Oh, s'hauria hagut de llegir tota sencera.

JAUME.—Però no diu que arriba demà a les onze? Doncs ja en tenim prou.

TONI.—Sí; arribarà amb la tartana de les onze. En sortint d'ofici. I nosaltres haviem pensat anar-hi tots junts amb vosaltres i la noia, i després us quedaríeu tots a dinar a casa.

JAUME.—Així es farà. En sortint d'ofici anirem plegats.

TONI.—Doncs adeusiau... Fins demà.

MONICA.—Si no haguéssiu de venir, més valdria que ho diguéssiu, perquè no mataria l'oca.

JAUME.—Us dic que vindrem tots.

TONI.—Fins demà, doncs.

JAUME.—(*Acompanyant-los fins a la porta.*) Adeu-siau... I ja os ho dic. com si res hagués passat. Ja ho veureu si no sortiré amb la meva! (*Se'n van amb Jaume i tot.*)

TRAGUET.—(*Es queda mirant-se el vi bo, preparat.*) (*Pausa.*) Malaguanyat! I que és del ranci! (*L'olora.*) Bona flaire! (*Beu un trago i, tot bebent, diu.*) I bon gust! no saben lo que s'han perdut.

TELO

FI DEL PRIMER ACTE

ACTE SEGON

Menjador d'una casa rica de poble, els amos de la qual són pagesos acomodats. L'entrada dóna a un vestíbul o porxo amb arcades, pintat tot de blau. A través de les arcades es veu l'hort assoleiat.

CISCA i TRAGUET. (*Cisca espolsant les cadires.*)

TRAGUET.—Et dic que vindrem tots a dinar, menys l'avi i En Blaiet que s'han volgut quedar a casa.

CISCA.—I ara, a on són?

TRAGUET.—Són a ofici. Jo he anat a missa primera per tenir temps de deixar el bestiar arreglat i poder venir d'hora per ser a tota la festa, perquè em penso que en el mateix moment de l'arribada ja es beurà.

CISCA.—Qué es veurà?

TRAGUET.—(*Fa signe de beure amb el colze.*) Això.

CISCA.—Es clar.

TRAGUET.—També m'agrada, clar.

CISCA.—Si vull dir que és clar que deurem beure.

TRAGUET.—Això crec jo, i per això vinc.

CISCA.—El conèixes tu a l'hereu?

TRAGUET.—Jo? No en fa pocs d'anys que el conec. De menuts, ell sempre venia amb mi. Vull dir que jo sempre anava amb ell, perquè sempre em pagava alguna cosa. Com que jo el defensava quan els xicots li volien pegar, i ell era tan talòs... ai, vull dir, si tan vaja...

CISCA.—Jo no el conec, però com si el conegués, perquè amb un any que fa que vaig baixar del poble per servir aquí, cada dia, cada hora i cada minut no he sentit parlar d'altra cosa que d'En Bernat. Diuen que és tan guapo i tan ben plantat, i que ara torna tan savi que ni el metge hi podrà discutir.

TRAGUET.—Això ho diuen ells.

CISCA.—Vols dir que no és veritat?

TRAGUET.—Com a guapo, que et diré, jo. Tu saps el que és un rap? Doncs és com un rap, m'entens? Ara, com eixerit, no sé si ho és. El que és abans d'anar a Barcelona no en tenia gaire l'aire. Bon xicot sí; cada festa em pagava el beure.

CISCA.—Potser ara haurà canviat. La vostra pubilla deu estar contenta, oi; tornant-li el promés.

TRAGUET.—Contenta? Si haguessis vist ahir el rebombori que hi va haver de plors i gemecs a casa.

CISCA.—Conta, conta... Plors i gemecs? Ai, explica-m'ho.

TRAGUET.—No, que ho faràs córrer; i després, ara ja està tot arreglat. Ella va demanar perdó a l'amo, i ell la va perdonar, i tot adobat, m'entens?

CISCA.—Es un bon partit l'hereu d'aquí.

TRAGUET.—Sí; de diner crec que n'hi ha molt.

CISCA.—Tinc moltes ganes de coneixe'l. Això ja passa, quan un hom ha sentit a parlar molt d'una persona.

TRAGUET.—Me'n vaig a veure si no enllesteixen l'ofici. Ja són dos quarts d'onze. I ara que dic dos quarts d'onze, no tindries pas el porró per aquí? He agafat set amb tot el que t'hé explicat.

CISCA.—Es a baix al celler perquè es refresqui.

TRAGUET.—Et fa res que hi baixi?

CISCA.—Ves, però no prenguis mal, que l'escala és molt fosca. (*Traguet se'n va.*) (*Quasi en el mateix moment entra Bernat. Va amb barret de palla que se li enfonsa fins a les orelles, coll que li ve gran com un collar, i vestit de senyor que li ve just. Porta un farcell a la mà. Es presenta encarcarat i com estemordit, mirant a tots entorns.*)

CISCA.—(*Adonant-se'n.*) Ai, què és això!

BERNAT.—Sóc jo.

CISCA.—I ara! quin posat més remollit. Què volia?

BERNAT.—Què volia?... No vull res. Sóc jo.

CISCA.—Qui?

BERNAT.—Jo.

CISCA.—Ja.

BERNAT.—Vull dir, jo, el que esperen. Vull dir que sóc l'hereu. (*Sempre va mirant a totes bandes amb por.*)

CISCA.—No pot ser.

BERNAT.—Et dic que sí. Què ets la minyona nova, tu?

CISCA.—Sí.

BERNAT.—...I què diuen?

CISCA.—Qui?

BERNAT.—Ells.

CISCA.—Oh... Diuen coses. Què li diré jo...

BERNAT.—Ja em pots dir de tu, ja, que jo de senyor no en sóc pas. Es la mare que em va fer dir que em vestís així... Doncs diuen coses?... Quines coses?

CISCA.—De què vols dir?

BERNAT.—Vull dir de mi.

CISCA.—Oh, estan molt contents. I ahir quan varen rebre la carta es tornaven bojos d'alegria.

BERNAT.—Bojos... alegria. Ai, ai, ai.

CISCA.—Varen alabar molt la bona lletra.

BERNAT.—Bona lletra. (*Cada cop més esverat.*)

CISCA.—(*Apart.*) Sembla tot esverat. I com a guapo té més raó En Traguet que no pas ells.

TRAGUET.—Només n'he begut un, eh... Però, calla; no és En Bernat aquest tan guarnit?

BERNAT.—(*Amb molta alegria.*) Ai, Traguet, Traguet... (*Abraçant-lo.*) m'agrada trobar-te. On són ells?

TRAGUET.—Són a ofici.

BERNAT.—Ofici... (*Mirant a totes bandes.*)

TRAGUET.—No sé, et trobo tot estrany, tot canviat.

CISCA.—Quin hereu! Això sembla un espantall (*Se'n va.*)

TRAGUET.—Que has tingut algun esglai? (*Bernat l'agafa pel braç i el porta en l'extrem oposat.*)

BERNAT.—No, però és que rebré de valent, però de valent. Tot el camí que tremolo.

TRAGUET.—Però qui t'ha de pegar? I en tot cas no sóc jo aquí?

BERNAT.—Sort que ets tu aquí i que ells són encara a ofici, sinó a hores d'ara ja hauria rebut.

TRAGUET.—No t'entenc.

BERNAT.—Jo tampoc... Vull dir jo sí. Rebré de debò, t'ho asseguro, Traguet. Serà una pallissa de les grosses. Fa anys que no he rebut com rebré avui.

TRAGUET.—Però em diràs per què has de rebre?

BERNAT.—(*Mirant a totes bandes.*) Perquè m'he estat a prop d'un any a Barcelona i ni sé de llegir, ni d'escriure, ni de comptes, ni sé tampoc com he passat el temps.

TRAGUET.—Què em dius ara?

BERNAT.—Et dic que no sé de res.

TRAGUET.—I doncs com t'ho has fet per escriure aquelles cartes.

BERNAT.—Anava a una barraca de la Virreina i per dos rals me la feien.

TRAGUET.—Doncs què has fet tot aquest temps?

BERNAT.—Què he fet? Anava el Cine. Sempre he estat al Cine. Allí s'hi està bé i no es pren mal. El matí el passava al llit a on tampoc es pren mal. I a les tardes al Cine. A mi que no em vinguin amb passejar. A cada pas passa un automòbil o un tramvia. Bab, bab! Nanc, nanc! Em feien més por aquelles bocines i aquelles campanes que un remat de llops.

TRAGUET.—Però no anaves a estudi?

BERNAT.—El començament hi vàreig anar. Però no m'hi sabia fer. No sé què dir-hi, però no m'hi trobava bé. El mestre es va tornar ximple...

TRAGUET.—Ximple?

BERNAT.—Ximple per fer-me apendre la A. Saps què és una A? Doncs ara veuràs si jo podía seguir anant a estudi. Va passar molt temps dient-me que la A, era això. (*Ho marca en l'espai.*) Doncs quan després d'anar tres setmanes seguides vaig arribar a apendre-la, ve i tot d'un cop em diu que la *a* és això. (*Marca una a minúscula en l'espai.*) Bé. En què quedem? li dic jo? I saps què em va respondre? Doncs em va respondre: és *manúscula*. Ah sí? manúscula? Doncs ja se la pot guardar. I me'n vaig anar i no hi he tornat més. Jo ho volia fer escriure aquí dalt, però vaig témer que el pare baixés i em dongués una pallissa i fes tornar a estudi. La pallissa res m'hauria fet, però això de tornar a estudi és lo que em va deturar. I... mira...; vàreig començar anar el Cine... per no pendre mal pel carrer, i, a l'últim, pensant que ara s'acosta la festa major, i des-

prés el mal de ventre que em venia pensant en el dia que es descobriria tot, m'he decidit a venir a rebre com més aviat millor.

TRAGUET.—Jo em penso que seràs molt babau si ho expliques així al teu pare,

BERNAT.—Com dius?

TRAGUET.—Que jo si fos de tu, no ho diria. Si ho dius, no solament rebràs, sinó que donaràs un disgust de mort a la teva mare, i et perdràs a la Guideta perquè el seu pare no te la donarà pas si no saps de lletra. I si no te la donen no hi haurà boda i em perdo el beure.

BERNAT.—Per això, ja em sap greu, perquè la Guideta és sandunguera, que diuen a les atraccions del Cine.

TRAGUET.—No ho diguis que no en saps, creu-me. Fes veure que en saps i no passarà res. Ves perquè el necessites el llegir i l'escriure. Què en sé jo, per ventura? I si algun dia et fan escriure, dius que ja no te'n recordes, i en paus.

BERNAT.—Saps que tens uns grans pensaments?

TRAGUET.—Es que acabo de beure.

BERNAT.—Mira; si ho arribo a saber que podia sortir-me'n així, encara no hauria tornat. Ara enyoraré el Cine.

TRAGUET.—Vaja, anima't i fes bona cara. Estan a punt d'arribar i convé que no coneguin res.

BERNAT.—M'has tret un gran pes del damunt; un gran pes, i moltes clatellades.

TRAGUET.—Ja sé que ets agraït i que ho celebrarem, oi?

BERNAT.—Ara mateix si vols.

TRAGUET.—No, que ja els sento. (*Entren Toni, Mònica, Jaume, Badora, Guideta, tots mudats.*)

MONICA.—No és ell? No és el meu fill? Fill meu!

TONI.—Quin goig que fa! Goiteu-lo. No hi ha res com Barcelona per espavilar al jovent.

JAUME.—Ola, Bernat... (*Mirant-se'l de cap a peus.*) Vols dir que no t'és gran aquest barret? Suposo que ara per anar per aquí no t'hi vestiràs així, oi?

BERNAT.—Com vulgui el pare.

TONI.—Ara, fins el dia de la festa major, i després pel casament. Noi; l'ofici ha durat molt, i has arribat tu primer.

BERNAT.—Sí.

MONICA.—Què no veus a la Guideta?

BERNAT.—Ola, Guideta... Ola; ja sóc aquí, veus. Ara... ja sóc aquí.

GUIDETA.—(*Desmaiadament.*) Ben arribat, Bernat.

BERNAT.—Sí; he ben arribat.

BADORA.—Fas molt goig, noi.

BERNAT.—Sí.

MONICA.—Saps? Tots es queden a dinar. Hem volgut celebrar la teva arribada i hem mort l'oca.

BERNAT.—Sí. Pobra oca!

MONICA.—Quines ocurrències té, el meu fill!

BADORA.—El trobo un xic reinflat.

TONI.—Oh sí, t'has engreixat un xic, em sembla.

BERNAT.—Sí; tant com he pogut.

MONICA.—Els que ens hem engreixat som nosaltres al veure que ets tan savi. Lo que és la carta d'ahir, tothom ho ha dit. Fins la Guideta ho ha dit, que és de savi.

BERNAT.—(*Al sentir parlar de la carta fa posat de més esverat.*) Jo també ho he dit... ai, vull dir que sí, que ja m'ho pensava.

MONICA.—Ara hem d'anar pel dinar que ens hi hem de lluir. Em voleu ajudar, noies, a parar taula? (*A Badora i Guideta.*)

TRAGUET.—Voleu que vagi al celler a buscar el vi?

MONICA.—Ja hi haurà temps d'això. Tu, Bernat; ara ja et pots treure el barret.

BERNAT.—Sí. (*Se'l treu. Jaume i Toni, conversen en un recó; Badora i Guideta ajuden a les dones a parar taula. Bernat i Traguet conversen.*) (*Entra Magdalena amb una carta als dits.*)

MAGDALENA.—Ai, sí; ja és aquí! I que bé que ha vingut. Ola, Bernat.

MONICA.—Ja el veus, eh, el noi?

MAGDALENA.—I tenies raó, Mònica. Es veu ben bé que torna savi. Et dic que ve bé. Amb la mateixa tartana que ell ha arribat, he rebut carta del noi soldat, i venia per si me la llegiria.

MONICA.—Es clar que sí, dona. (*Prenent la carta de la Magdalena i entregant-la al Bernat.*) Té, noi, llegeix-la i ja cal que t'hi llueixis.

BERNAT.—(*Que ha estat esfereit a l'endevinar de lo que es tractava.*) Traguet!

TONI.—Què n'has de fer ara d'En Traguet. Llegeix i depressa, home, que la Magdalena té afany de saber què diu el seu noi.

TRAGUET.—Es clar, home, llegeix.

BERNAT.—Tu també?

TRAGUET.—Sí, home, llegeix... (*Apart.*) empesca-t'ho, home.

BERNAT.—...Sí. (*Pausa.*) Estimada mare:

MAGDALENA.—Ho diu així en català? Què és estrany. Totes les cartes d'ell són en castellà. Com que se les fa escriure pel *sargento* i li dóna un ral cada cop.

BERNAT.—Més barat que... ai! vull dir: Més barat ja no pot ser.

TONI.—Bé: que és en català o en castellà la carta?

BERNAT.—Sí. Encara no he tingut temps de veure-ho.

TRAGUET.—En castellà és, home; no veus que els hi fa el *sargento*.

BERNAT.—Sí. (*Pausa.*) Estimada madre... Astoy muy buenu i muy contentu.

MAGDALENA.—Ah, ja està bo?

BERNAT.—Sí, gràcies a Déu.

MAGDALENA.—A l'última carta em deia que feia llit.

TONI.—Què més diu?

BERNAT.—Sí... «Malagraria ca su salut como la mía Dios gracias». (*Va rumiant de cara a la carta.*)

MAGDALENA.—No diu res més?

BERNAT.—Sí. Aquí todos bien i yo también. Saludos a todos los de la familia i ustet resibe una abrassada da su querido hijo...» (*A Magdalena.*) Cóm se diu el vostre noi, que ara no me'n recordo?

MAGDALENA.—Què no ho diu aquí?

BERNAT.—Sí... però no me'n recordo.

TRAGUET.—Es que està molt esborrat el nom.

MADALENA.—Es diu Blai.
BERNAT.—Sí, «Su hijo Blayo». Ja està.
MONICA.—(*Corrent a abraçar En Bernat.*) El meu fill! Fins ho sap llegir en castellà. Mira si sóc tonta que fins els ulls se m'entelen de tanta alegria. (*S'eixuga els ulls.*)
TONI.—(*A Jaume.*) L'heu sentit eh? Us dic que no em dolen els diners que m'hi he gastat. Això és capital ben aprofitat.
BADORA.—Ja ho podeu dir.
MAGDALENA.—Moltes gràcies, Bernat. I a tu Mònica l'enhorabona. Vaja, adéu-siau i gràcies a tots. (*Se'n va.*)
TRAGUET.—(*A part.*) Ho veus, home?
BERNAT.—Sí. Fa calor (*Eixugant-se el front.*)
JAUME.—(*A Badora.*) Què et sembla si trigarem a dinar?
BADORA.—Em penso que l'arròs va endavant, però saps; l'arrós d'oca vol molt bon foc, perquè...
JAUME.—¡*Bueno,* dona, prou! No n'haig de fer res de com se fa; lo que vull és menjar-lo.
TRAGUET.—(*A Bernat.*) Què no li dius res a la Guideta?
BERNAT.—Sí; però com que està tan atrafegada...
TRAGUET.—Bé, home; digues-li alguna cosa. No sembleu promesos.
BERNAT.—Ara li diré sandunguera, vols?
TRAGUET.—Sí, home. T'has d'animar.
BERNAT.—(*Atansant-se a Guideta.*) Escolta, Guideta: saps què et vull dir?
GUIDETA.—Què?
BERNAT.—Sí; et vull dir, sandunguera.
GUIDETA.—(*Fa un gest d'impaciència.*) (*Entra Magdalena amb paper i sobre.*)
MAGDALENA.—Ai, direu que sóc pesada amb tan anar i venir, però voldria que el Bernat em fes quatre ratlles pel noi.
BERNAT.—Ai!
TONI.—Què tens?
BERNAT.—Ai, ai, ai.
MONICA.—Fill meu, què et passa?
TRAGUET.—Deu ser una trepitjada.
BERNAT.—Sí; una trepitjada.
TONI.—Una trepitjada? Qui te l'ha donada?
BERNAT.—No ho sé; jo mateix.
MONICA.—Ai, m'havies espantat.
MAGDALENA.—I a mi també. Vaja, gràcies a Déu, que no ha estat res. Doncs, que me la vols fer, Bernat, la carta pel noi?
BERNAT.—(*Mirant-se a Traguet.*) (*Aquest li fa que si amb el cap.*) Sí.
TRAGUET.—Potser no tens paper ni sobre.
BERNAT.—(*Ràpid.*) No, no en tinc.
MAGDALENA.—Ja en porto jo; només faltaria que després del favor de fer-me la carta em tinguessis de posar el paper encara. Té. (*Li dóna el paper i el sobre.*)
TRAGUET.—...pa, escriu. (*Posant-li damunt de la taula.*)
BERNAT.—No em mireu, si no, em sortirà malament. (*A Magdalena.*) Què voleu que hi posi?
MAGDALENA.—Posa; «Estimat fill».

BERNAT.—(*Fa un gargot.*) Ja està.
MAGDALENA.—«La teva carta m'ha omplert d'alegria».
BERNAT.—Ja està.
MAGDALENA.—«I veig que ja t'has curat i estic molt contenta».
BERNAT.—Ja està.
MAGDALENA.—«T'envio pel carril, una cuixinera de pomes».
BERNAT.—Pomes.
MAGDALENA—«Petons i abraçades de la teva mare que t'estima, Magdalena»
BERNAT—Ja està
MAGDALENA.—Ara el sobre.
BERNAT.—(*Fa un gargot.*) Ja està.
MAGDALENA.—Si encara no t'he dit a on va.
BERNAT.—Ah, sí; teniu raó. Què voleu posar-hi?
MAGDALENA.—S'hi ha de posar: «Província de Logroño, Senyor don Blay Silvestre. Batallón de Cassadores, Logroño».
BERNAT.—Ja està.
MAGDALENA.—Doncs ja pots tancar la cartà.
BERNAT.—(*Plega el paper i el clou a dins del sobre.*)
MAGDALENA.—Moltes gràcies, Bernat. Déu t'ho pagarà.
BERNAT.—Sí, ja ho sé que em pegarà.
MAGDALENA.—Ara vaig a tirar-la a l'estanc.
BERNAT.—Tireu-la allí a on vulgueu.
MAGDALENA.—No, que ha d'ésser a l'estanc, en una caixa de ferro que tenen, però de primer s'hi ha de posar el *sello*. Vaja, adéu-siau.
MONICA.—Adéu, Magdalena. (*A Bernat.*) Dóna un goig que hagin de venir a casa per fer una carta. Quan m'ho havia de pensar!
CISCA.—L'arròs! (*Entra portant una cassola d'arròs.*)
TRAGUET.—(*A Toni.*) Voleu que vagi pel vi, ara.
TONI.—Sí. Es de la bóta segona que cal omplir.
TRAGUET.—Segona? Ja me'n recordaré.
MONICA.—Apa, tothom a taula.
JAUME.—Santa paraula.
TONI.—Si us sembla, posarem el noi aquí i a la Guideta aquí. (*De costat.*)
JAUME.—Em sembla molt bé. (*S'asseuen els al·ludits.*)
MONICA.—Quin goig que fan! Semblen dos colomins.
BERNAT.—No tinc gens de gana.
MONICA.—Què no et trobes bé?
TONI.—Es del cansament del viatge i de l'alegria de veure'ns, oi, noi?
BERNAT.—Sí, pare.
TRAGUET.—(*Arriba amb dos porrons.*) El vi!
BADORA.—Com t'has tacat la camisa, Traguet. Això és que has begut.
TRAGUET.—No, mestressa. Ha sigut que pujant, el porró ha vessat i m'ha esquitxat.
MONICA.—Què no us dieu res? (*A Bernat.*) (*Serveix a tots.*)
TRAGUET.—No veieu que mengen.
TONI.—Tu, noia. (*A Mònica.*) No em podries posar algun altre bocí d'oca? Ja saps que a mi el bec no m'agrada.
TRAGUET.—(*Menja de peu dret amb el plat a la mà.*) Bon arròs; és

d'aquell que pica i fa beure. (*Entra Magdalena tota malhumorada amb la carta als dits.*) (*Moviment de desesper d'En Bernat.*)

MAGDALENA.—(*A Bernat.*) Què m'hi has posat aquí en el sobre?

BERNAT.—Lo que m'heu dit.

MAGDALENA.—Res d'això! L'estanquer a l'anar a posar el *sello*, s'ha mirat el sobre i encara em sembla que veig la cara que ha posat.

MONICA.—Què sap l'estanquer?

MAGDALENA.—Ben clar m'ho ha dit: «El que ha fet això o no sap escriure o us ha volgut jugar una bromada».

MONICA.—Què no sap escriure? Vés amb compte amb l'enraonar, poca solta! (*Sortint de la taula.*)

MAGDALENA.—La poca solta ets tu. Ell ho ha dit així: Això no són més que gargots.

TONI.—Com s'enten, gargots! (*S'aixeca.*)

MONICA.—Gargots, la lletra del meu fill? Això no es pot aguantar. Toni, treu-la de casa... Ai, a mi m'agafarà alguna cosa. Ja m'agafa, ja m'agafà!

MAGDALENA.—Si ha anat a Barcelona per apendre de fer bromes així...! (*Magdalena se'n va murmurant. Tots corren a auxiliar a la Mònica que cau en basca en una cadira. Guideta la venta.*)

TONI.—Aneu a buscar el metge!

TRAGUET.—Potser un traguet de vi la retornarà.

TONI.—El metge, el metge!

TRAGUET.—Vaig corrents. (*Se'n va.*)

JAUME.—Què n'hi agafen sovint de basques?

TONI.—No gaires; només quan no faig lo que ella vol.

BADORA.—Jo no n'he tingut mai d'això, i per això no sé què hi va bé.

BERNAT.—(*A part.*) Així me'n agafés una a mi que no me n'aixequés mai més. (*Entra Traguet.*)

GUIDETA.—Porteu un got d'aigua que li remullaré els polsos.

TRAGUET.—Millor seria un got de vi.

BERNAT.—(*Va a buscar el got.*)

TRAGUET.—Ja ve el metge. He tingut la sort de trobar-lo a mig camí. Ja és aquí. (*Entra el senyor Anton.*)

SR. ANTON.—A on és la malalta? Veiam. (*La mira, la polsa, la torna a mirar. Amb molt aplom.*) Ja sé què és. Això és una basca. No en tingueu dubte. Es una basca i res més.

TONI.—Hi ha perill?

SR. ANTON.—No. Amb una petita coseta que us receptaré es reviscolarà. Porteu tinter i ploma. (*Es treu la cartera i un paper. Seguidament busca per totes les butxaques.*)

SR. ANTON.—Recarat! Ara m'he descuidat les ulleres a casa, i sense ulleres no puc fer ni una ratlla.

TONI.—No s'amoïni. El noi li escriurà tot lo que vosté vulgui.

BERNAT.—(*Gran esverament.*) No, jo no en sé fer de receptes.

SR. ANTON.—Ja t'ho dictaré jo. Té. (*Li dóna paper i cartera.*) Escriu: Éter, 10 grams; aiguanaf.

BERNAT.—(*Mirant-se a Traguet.*) Naf?

TRAGUET.—Sí, home. Posa-ho.

BERNAT.—(*Fa un gargot.*) Ja està.
TRAGUET.—Ja l'aniré a buscar jo el remei. (*Amb precipitació.*)
TONI.—No ; que hi vagi la Cisca, que tu has d'anar a buscar la manta a l'estable, que la embolicarem, perquè tremola tota. Té, Cisca. (*Cisca se'n va amb la recepta. Traguet, per la manta.*)
MONICA.—Ai ! (*Sospirant.*)
BADORA.—Ja ha dit : ai.
VEUS.—Ha dit : Ai.
SR. ANTON.—L'èter comença a fer l'efecte.
TONI.—Si encara no l'han portat.
SR. ANTON.—Ah, té raó, però...
MONICA.—A on és el noi?
TOTS.—Bernat ! Bernat ! Et crida.
BERNAT.—Mare ; ja no hi tornaré més.
TONI.—Què vols dir? No has fet cap mal tu. Ha estat aquella descarada.
BADORA.—No li recordeu ara, perquè si n'hi torneu a parlar pot tornar-li la basca ; perquè les idees quan han donat un mal, veureu que...
JAUME.—No amoïnis tu, ara ! Deixeu-la refer.
GUIDETA.—Un trobeu millor? (*Fa que sí.*)
TRAGUET.—Aquí va la manta.
MONICA.—No ; si tinc calor.
TRAGUET.—Ara li anirà bé el ranci.
MONICA.—Ai, ai.
SR. ANTON.—S'ha d'esperar la medicina. (*Entra el senyor Francesc amb una grossa ampolla d'aiguarràs i la recepta a la mà.*)
SR. FRANCESC.—O jo m'hi tornat boig o aquí hi ha un mal entés.
SR. ANTON.—Què vol dir, senyor Francesc.
SR. FRANCESC.—Miri. Aquesta lletra no s'entén. Mai m'havia fet una lletra així, vosté.
SR. ANTON.—No és feta meva.
SR. FRANCESC.—Doncs o això no diu res, o si alguna cosa s'ha d'entendre, vol dir aiguarràs.
SR. ANTON.—Déu nos en guard !
TONI.—Com que el noi estava tan atribulat quan ho ha escrit.
TRAGUET.—Pot anar a fer bona lletra en un pas així.
BADORA.—Es clar, veure's la mare com morta...
SR. ANTON.—Es que amb això no s'hi pot jugar. Si jo no arribo a ser aquí i el senyor Francesc no se li ocorre venir ell mateix, haurieu emmatzinat a la pobra Mònica, perquè això (*per l'ampolla*) mata, sabeu. (*Molt marcat.*)
BERNAT.—Mata? Això mata? Doncs doneu-me-la ! Així acabaré d'un cop.
TONI.—Què t'agafa, ara?
BERNAT.—Doneu-me-la, home... (*Fora de sí.*) La vull ! Vinga l'ampolla !
MONICA.—Fill, fill meu ! El trastorn de veure'm així li ha girat el cervell. (*Tots agafen a Bernat per calmar-lo.*)
BERNAT.—Deixeu-me ! Deixeu-me anar !
BADORA.—Es un ram de bogeria.

MONICA.—Fill, fill meu!
JAUME.—S'ha tornat boig!
MONICA.—Quina desgràcia! (*Esclata en plors.*)
BERNAT.—Deixeu-me anar! (*En Bernat va espeternegant per a desfer-se dels que l'aguantèn.*)
TONI.—Calma't, fill, noi, Bernat, calma't!
TRAGUET.—Vols vi?
BERNAT.—Deixeu-me anar, no apreteu tant que em feu mal!
MONICA.—(*Avençant de cara al prosceni i amb grans mostres de desesperació.*) El meu fill; pobre fill meu! Ha perdut l'enteniment!

TELO

FI DEL SEGON ACTE

ACTE TERCER

L'era i l'emparrat de la masia. La façana amb el portal és a la dreta. Al fons i esquerra hi corre la vorada de maons que tanca l'era. Un paller, forques, el corró, etc., donen caràcter a l'escena. Una taula sota l'emparrat. Es de bon matí.

BLAIET.—(*Va posant peces de roba en un farcell.*) Ara el llibre... No el vull pas deixar el meu llibre, el nostre llibre. (*Va per entrar a cercar-lo i es topa amb l'Avi que surt i queda sorprés al veure'l.*)

AVI.—Ja t'has llevat, Blaiet?

BLAIET.—Sí, avi. (*Confós.*) *Tot molt pausat.*)

AVI.—I què fas aquí?

BLAIET.—Faig... faig un farcell; ja ho veieu.

AVI.—Fas un farcell? I per què el fas aquest farcell? (*Pausa.*) Sents que et pregunto, Blaiet? Per què el fas aquest farcell? (*En Blaiet, mig girat, amb el cap baix i les mans damunt del farcell, no respon.*) (*Avi s'hi acosta i agafant-lo suaument per l'espatlla l'obliga a girar-se.*)

AVI.—Et dic si has sentit lo que et pregunto?... Per què abaixes el cap així? Què vol dir aquest posat? (*Alarmat com si endevinés quelcom.*)

BLAIET.—Avi! (*Suplicant i amb veu tremolosa.*)

AVI.—Si tremoles tot, Blaiet. Digues: Per què el feies aquest farcell?

BLAIET.—Me n'anava, avi. (*Baixant els ulls.*)

AVI.—(*Estupefacció i sentiment.*) Te n'anaves? I a on anaves? Vols dir que te n'anaves d'aquí, d'aquesta casa, Blaiet? Què te n'anaves per no tornar?

BLAIET.—(*S'eixuga els ulls.*) Sí, avi.

AVI.—I això per què? Quin mal t'han fet, o quin mal has fet perquè te n'anessis així, d'amagat? (*Ploricós.*)

BLAIET.—Jo no hi puc viure més aquí, avi... Ja ho sé que no tinc raó, que jo no n'haig de fer res de si la Guideta es casa amb aquest o amb aquell; que jo sóc el vailet, i els vailets no s'hi han de ficar en aqueixes coses. Ja ho sé; però si jo no sóc com els altres vailets, jo no en tinc la culpa, avi. Jo només sé que aquí no hi puc viure; que jo sento que el cor se'm trenca cada cop que veig a la Guideta amb els ulls entelats i la cara de dolorosa que fa d'ençà de diumenge. I l'amo sempre amb el posat sorrut; i la mestressa que tant enraonava, sense badar boca, i vós, vós també, avi; que bé prou que se us veu que aneu d'una banda a l'altra com una ànima en pena...

AVI.—I per això te'n vas? Te'n vas perquè aquí ja no hi ha alegria

ni gatzara... Desagraït, més que desagraït! (*Amb més pesar que enuig.*)

BLAIET.—Avi! No m'ho digueu això, que no en sóc gens de desagraït, encara que me'n vagi. Perquè és tot al revés d'això. Que si jo no me'ls estimés a tots els d'aquesta casa, no me'n sentiria tan de lo que passa, i potser no hi hauria pensat en anar-me'n...

AVI.—I ni et dol deixar-me a mi, Blaiet; ni a n'aquest pobre vell que tant t'estima, a n'aquest vell que haurà de veure com se li enduen la Guideta i haurà de quedar-se aquí sense ella, i sense tu per poder parlar d'ella, quan no la tinguem.

BLAIET.—(*Abaixa el cap confós.*) Oh, no hi havia pensat en això... Jo només veia que no podria fer-m'hi amb el viure quan ella no hi fos, perquè... Si me'n anava, avi, era perquè d'ençà de tot això d'aquest hereu, que el vent s'emporti, m'he adonat de lo que vull jo a la Guideta. Per això me n'haig d'anar, avi, per això; perquè quan me pensava que me l'estimava com una germaneta, veig que no és així... i ni que vulgués us podria dir com és que me l'estimo a la Guideta. (*Plora.*)

AVI.—Pobre Blaiet! (*Com si s'ho digués a sí mateix.*) Es clar, una noia com ella i un cor com el d'ell... Pobre Blaiet!

BLAIET.—Ho veieu ara, per què me'n vaig? Mai havia sapigut lo que era passar una nit en blanc, i ara, massa que ho sé... Jo bé prou faig per dormir-me, però veureu que comencen a venir-me uns pensaments, i la son em fuig dels ulls... per poder deixar-hi més lloc per les llàgrimes... Perquè, sí que ploro, avi, ploro com mai havia plorat, pensant que em prenen la Guideta, i que ja no m'ensenyarà més de lletra, i que ja no serà d'aquí, ni ho tornarà a ser mai més.

AVI.—Sí, Blaiet; sí, que fa plorar tot això; però arribar a pensar en deixar-nos; arribar a llevar-te amb intenció de fugir d'aquesta casa, d'aquí on et vàrem recollir i on t'han tractat com un fill..., això Blaiet no està bé.

BLAIET.—Ja ho veig, avi. Jo no ho feia pas amb mala intenció; jo volia fugir per no sofrir, però ja ho veig que no ho hauria aconseguit tampoc, perquè el mal no és aquí en aquesta casa, sinó que el porto jo a dintre; (*al cor*) i allí a on jo vagi allí vindrà ell, per a aturmentar-me, i per rosegar-me com un corc.

AVI.—Vaja, Blaiet; no et desconsolis així. La Guideta sempre serà la nostra Guideta. Si Déu no ens ajuda, és cert que se'ns l'emportaran, però de tant en tant ella bé vindrà a veure'ns; i quan no vingui, tu i jo parlarem d'ella i del bons temps en què la teniem entre nosaltres i si això no ens consola, mira... plorarem junts... Queda't Blaiet, queda't; jo t'ho demano, Blaiet, fill meu.

BLAIET.—Sí, avi; teniu raó. Sóc un desagraït. Em quedaré per vós i... per mi també; que ja ho veig ara que si aquí no n'hi trobo de consol, tampoc arreu en trobaré.

AVI.—Ben cert. Tens bon cor Blaiet, tens bon cor. Sempre ho he dit jo que tu eres un noi de bon cor.

BLAIET.—(*Agafa el farcell i el deixa a dins.*) Us dic que em sento... no sé... com si m'hagués fugit la mitat de la pena... Em recava deixar tot això que tant estimo! (*Entren Badora i Jaume.*)

BADORA.—Avui no m'emporto més que els formatges...

JAUME.—(*Molt sorrut.*) Emporta't lo que vulguis, però torna aviat.
BADORA.—Enllestiré tant com podré. Blaiet; ves a abastar-me els formatges de l'armari. (*Blaiet entra a la masia i torna aviat amb els formatges i Badora els pren ficant-los en el cistell.*)
AVI.—Tingueu bon dia.
BADORA.—No us ho haviem dit?
JAUME.—Bon dia. (*Molt sorrut.*)
BADORA.—(*A Blaiet.*) M'ha semblat que matinejaves molt, avui, Blaiet.
BLAIET.—Sí, mestressa. No podia dormir i... m'he llevat.
BADORA.—Per això que t'he sentit. (*Blaiet es posa a triar mongetes.*)
JAUME.—I En Traguet? L'heu vist per aquí?
BADORA.—Deu ser al celler. A n'aquell, quan no el trobis, busca'l pel celler.
AVI.—I la Guideta?
BADORA.—Li he dit que no es mogués del llit. Ha passat mala nit i em sembla que està enfebrada.
AVI.—Fa dies que m'ho sembla que no està bé, la pobreta.
JAUME.—(*Un xic sec.*) Doncs si us sembla que no està bé, per què no aneu a avisar al senyor Anton?
BLAIET.—Voleu que hi vagi?
BADORA.—Veurem, quan tornaré de mercat. Potser no sigui res.
JAUME.—Com que si es posés malament, diríeu que jo en tinc la culpa!
BADORA.—Déu te valga, Jaume. També de vegades tens unes sortides. Qui vols que t'ho digui que en tens tu la culpa, Déu te perdó?
JAUME.—Com que ja veig que tots feu una cara que ja sembla que ho estigueu dient! I tot perquè miro pel seu bé... (*pausa.*) Veieu? Ni tampoc us preneu la pena de respondre'm.
AVI.—Tots tenim prou pena, Jaume.
JAUME.—Pena de què? De que vulgui donar a la noia un marit ric, perquè mai li falti res? Ja ho sé que En Bernat no és un home allò que se'n diu capaç de portar una casa, però tampoc necessita portar-la. D'això ja se'n cuidarà la noia. Ell prou fa portant lo que porta... Deméz, paraula és paraula. Ells l'han instruït i s'hi han gastat lo que s'hi han gastat, per nosaltres.
BADORA.—Ja saps que en aquesta qüestió sempre havia estat amb tu, Jaume, però ara...
JAUME.—Ara, per què no?
BADORA.—Perquè d'ençà de diumenge et dic que em fa llàstima la nostra noia. Allò era una disfressa i no un home.
JAUME.—Treient-se aquell vestit estem llestos.
BADORA.—I aquell posat de poca solta també li faràs treure?
JAUME.—Si per solta s'haguessin de casar la gent, que pocs se'n casarien.
BADORA.—Però si és la riota de tot el poble. Tots els que el varen veure anant de la tartana a casa seva, encara riuren.
BLAIET.—Això sí que és ben cert, amo.
JAUME.—Si heu de fer cas de la gent...
BADORA.—I lo del diumenge! Allò semblava la bogeria.
JAUME.—Sí, però ja saps lo que ha dit el senyor Anton. En Bernat

té el seny tan complert com tu i com jo. Allò va ser del trastorn de veure a sa mare desmaiada.

BADORA.—Què vols que et digui. No trobo que En Bernat sigui lo que li cal a la nostra noia.

JAUME.—Doncs què li cal? Un rei?

BADORA.—Al contrari, Jaume. De vegades com més amunt es vol volar, de més amunt es cau.

JAUME.—Més val que no en parlem més, Badora.

TRAGUET.—Bon dia! Ja he donat beure als animals, bé beure; vull dir aigua.

AVI.—Vaig a veure la Guideta. (*Entra a la masia.*)

BADORA.—Jo me'n vaig a mercat, que ja és tard. (*Agafa els cistells.*)

TRAGUET.—Ni m'han tornat el bon dia i semblen tots capficats. Aquesta gent beu poc. (*A l'anar a sortir Badora es topa amb la Mònica que arriba tota anguniosa.*)

MONICA.—No m'heu vist pas el noi per aquí?

BADORA.—Què l'heu perdut?

MONICA.—Estic amb una angúnia! Quan ens hem llevat hem anat a la seva cambra i el llit era buit.

TRAGUET.—Deu haver matinejat més que vosaltres.

MONICA.—Aquest noi no em fa goig.

BADORA.—Ni a mi tampoc.

MONICA.—Veritat que fa angúnia? D'ençà de diumenge no sembla el mateix. Gairebé no parla, i ni gosa a sortir de casa. Per això m'he quedat tan parada quan he vist que ja era fora.

BADORA.—Ja deurà tornar. Me'n vaig a mercat, perquè si no, arribaré a misses, dites. (*Se'n va.*)

MONICA.—Què us vagi bé. I si el veiéssiu pel poble, no us ho haig pas de dir, Badora, feu-me'l tornar de seguida.

JAUME.—No us angunieu així, dona. Ja és prou gran per anar sol.

MONICA.—Es clar, que sí; però després d'aquests dies de veure'l tan corcaigut... Perquè mireu que n'estava de corcaigut el pobret. I que no hi valia que l'eixeribíssiu. Jo... allò... per animar-lo, vaig provar de dir-li que tothom parlava d'ell i que es feien llengües de la seva saviesa, doncs, tot era parlar-li d'això del llegir i l'escriure, que se'm posava fet una fúria, fins que em va arribar a dir que no volia que n'hi parlés més i que al que li anés a fer llegir o escriure cartes li badaria el cap!

TRAGUET.—Això és perquè està encara agraviat de lo del diumenge. Com que després de fer el favor encara van dir-li si ho feia malament.

JAUME.—Això deu ser.

MONICA.—Els envejosos! L'estanquer, com que era ell el que feia sempre les cartes de la Magdalena pel compte que li tenia, per això ara no troba bé lo que fan els altres.

TRAGUET.—I l'apotecari no ho va entendre perquè no hi veu. Demés el pobre Bernat quan va escriure la recepta estava tan afectat que ni savia el que es feia.

MONICA.—Pobre fill meu! Us dic que em vaig pensar que es tornava boig. I encara que el senyor Anton diu que no, jo encara tinc por de què entre una cosa i l'altra li hagin capgirat un xic el cervell.

Perquè, vaja, ha quedat amb un posat tan esveradís que em fa pena de veure'l.

TRAGUET.—Això ja passa quan es té el cap massa ple d'estudis.

MONICA.—Es lo que jo dic. Tot un any d'estudiar, per força els ha d'estovar el cervell. I a on deu ser ara, el meu fill? No sé perquè em temo una desgràcia. Mireu que voler-se emmetzinar amb l'aiguarràs, no m'ho sé acabar.

JAUME.—No us hi encaparreu, Mònica, que ja us he dit que és prou gran per saber tornar a casa.

MONICA.—I la Guideta, que no la veig per aquí?

JAUME.—Té un xic de mal de cap, però no serà res.

MONICA.—Pobreta! No li digueu pas que hem perdut el noi, que un trastorn així li podria fer molt mal. Ara me'n vaig al molí a veure si l'han vist. (*Se'n va.*)

JAUME.—Aneu, aneu. (*A Blaiet.*) Tu vina que anirem a mudar el jas de l'euga. Agafa les forques.

BLAIET.—Va, mon amo.

JAUME.—(*A part.*) Acabaran per fer-m-ho creure que és un ximple.

TRAGUET.—No voleu pas que vagi a endreçar el celler?

JAUME.—El celler? Però no el vas endreçar ahir el celler?

TRAGUET.—Sí, però, jo deia... Potser ja s'haurà tornat a enredar.

JAUME.—Qui vols que l'hagi enredat, les rates?

TRAGUET.—Bé... com que veig que no hi ha el porró per aquí, pensava que de passada l'hauria pujat per si volieu beure, sabeu?

JAUME.—Quina ànsia en passes del ditxós porró! Vés i no t'hi adormis. (*Traguet se'n va.*) (*A Blaiet.*) Dius que has sentit com en feien riota d'En Bernat, tu?

BLAIET.—Sí, mon amo; es reien del vestit que duia i del posat que feia quan va arribar de Barcelona.

JAUME.—Això és l'enveja. La gent sempre malparlen dels que són alguna cosa de bo. I En Bernat pot ser lo que vulguin, però ell s'ha sapigut espavilar, i de segur que els que fan mofa d'ell no són capaços de fer una carta.

BLAIET.—Es que diuen que això del llegir i escriure són falòrnies.

JAUME.—Falòrnies? Això sí que no ho poden dir, perquè jo l'he sentit llegir i l'he vist escriure.

BLAIET.—La gent ho diu...

JAUME.—Dòs si ho sents a dir ja pots contesta'ls-hi que és mentida, que això jo ho he vist amb els meus ulls. (*Entra Toni.*)

TONI.—Escolteu-me, Jaume. No hauríeu pas vist el noi per aquí?

JAUME.—No, no l'he vist, ja ho he dit a la vostra dona, ara mateix.

TONI.—Ah, ja ha vingut la dona?... Us dic que ja no sé a on anar més. He anat al poble a preguntar casa per casa; he anat al cafè, he anat a cà l'Alcalde; a tot arreu he anat i En Bernat no és enlloc, ni l'han vist, ni ningú en sap donar raó.

JAUME.—Deu ser al molí. Ara hi és la vostra dona.

TONI.—Ah, la dona hi ha anat? (*Se senten crits i plors de Mònica.*) Es ella! Això és el seu cridar. El coneixeria a deu llegües lluny. (*Entra Mònica desesperada.*)

MONICA.—Tampoc és al molí! Déu meu! Li haurà passat una desgràcia al pobre fill meu!

TONI.—Mònica, Mònica, no et posis així Mónica, que t'agafarà una basca.

MONICA.—Ja ho dius tu no et posis així! Com vols que em posi, doncs?

TONI.—Posa't com vulguis, però no cridis tant, que ja saps que després ens dones feina. Es que jo em penso...

MONICA.—Què penses, Toni? Pobre Bernat, pobre fill meu!

TONI.—No et despacientis. Jo em penso que n'haurà fet alguna de crespa.

MONICA.—Ai, ai, ai! Pobre fill meu!

TONI.—Et dic que no t'alarmis. Ell no en té la culpa de lo que li passa. Això és a Barcelona que ho ha agafat... Ja t'ho he dit: a n'aquest noi li han pujat al cap els estudis... Ja veuràs, es apendre molt en tan poc temps!... I d'un home que se li pugin els estudis al cap, no n'estranyis res, Mònica.

MONICA.—Quina mala hora vàrem tenir!... I a on deu ser ara; a on es deu haver ficat?

TONI.—Això és lo que jo estic preguntant d'ençà que m'he llevat.

MONICA.—(*Plorant a grans crits.*) No el veurem mai més, tan hermós que era!

TONI.—No t'exaltis així, Mònica; jo crec que el noi tornarà, si no li ha passat pel cap una altra arrel com la del diumenge...

MONICA.—Ai, Toni, no diguis això, que massa que ja m'ho penso, desgraciats de nosaltres!

JAUME.—No us alarmeu així.

TONI.—Tenim motiu, Jaume. En Bernat no és el mateix Bernat d'abans. Et dic que a Barcelona ens l'han canviat com una mitja. Ell ja no era molt mogut, però era francot i rialler, mentre que ara va més esverat i és més retret que un eriçó. Per mi, ha tingut un empatx de lletra, vet-ho-aquí... No us hi heu fixat? S'ha tornat com remollit, com desencartronat, m'enteneu?... Es el meu fill, i potser no està bé la comparança, però jo em recordo del Cólom, aquell gos tan maco que tenia, que començà a posar-se així cóm ell i se m'anava ensopint cada dia més, sense voler sentir parlar de res. Anava pel recons; no volia sortir al carrer, fins que un dia, li varen flaquejar les cames, va torçar el coll i va morir.

JAUME.—Però el gos no devia pas haver estudiat massa, em penso.

TONI.—No, això no; però pel posat ho semblava.

MONICA.—I si anéssim a fer mirar la sèquia?

TONI.—El que tu vulguis, Mònica. Almenys que es vegi que ho hem fet tot per ell. (*Entra Traguet amb el porró.*)

TRAGUET.—No l'heu trobat encara?

MONICA.—No, no l'hem trobat enlloc.

TRAGUET.—Veiam si haurà sigut capaç de tornar-se'n a Barcelona.

TONI.—I tens raó! Veus això no se m'havia acudit. Es una bona idea.

TRAGUET.—Es que amb perdó de l'amo, he begut un traguet.

TONI.—També podria ser això que dius. Tens raó. Ell deu haver deixat les seves amistats a Barcelona i potser ha dit: «Bah, deixa'm arribar-m'hi.».

JAUME.—També podria ser.

MONICA.—I no ens hauria dit res?

TONI.—Ja t'he dit que d'un xicot d'estudis no cal estranyar-ne res... Però qui el troba a Barcelona? Barcelona és molt gran i no pots anar preguntant casa per casa.

TRAGUET.—Si és que hi ha anat el trobareu al Cine.

TONI.—Què és això?

TRAGUET.—Es un lloc a on ell anava sovint per no pendre mal.

TONI.—Doncs potser que ens hi arribem, Mònica.

MONICA.—A Barcelona?

TONI.—Per ell es pot fer tot.

MONICA.—Tens raó, Toni. Tot per ell. Anem i que Déu ens ajudi.

TONI.—Vaja, Jaume, no us desconsoleu. Tornarem amb el noi, i lo dit, dit està; allò que dieu vós: paraula és paraula. (*Se'n van Toni i Mònica.*)

JAUME.—Tingueu bon viatge i bona sort... (*A part.*) Potser sí que la gent tindrà raó. (*Alt.*) Anem a la vinya, que amb tot això no fem més que perdre el temps.

TRAGUET.—Vinc jo, també?

JAUME.—Sí, vina també. (*Surten endavant Jaume i Blaiet. Traguet es queda un xic enrera per fer un trago. Beu i se'n va.*) (*Entren avi i Guideta.*)

AVI.—Per mi has fet mal fet de llevar-te, Guideta. L'aire et farà mal.

GUIDETA.—No, avi. M'hi ofegava a la cambra. Ara ja em trobo bé.

AVI.—Només que el to desmaiat amb que ho dius, ja fa pensar que m'enganyes i que t'enganyes.

GUIDETA.—No, avi. Deixeu-me seure aquí. En Blaiet també és fora?

AVI.—Deu ser amb el teu pare.

GUIDETA.—Pobre Blaiet! Vaig trobar-lo plorant... Em va fer una pena!

AVI.—Es tot cor En Blaiet... Ell sí que farà feliç a la dona que estimi.

GUIDETA.—En té tant sentiment com jo mateixa de lo que passa.

AVI.—Més de lo que et penses; i que seria capaç de qualsevol cosa si no el deturéssim.

GUIDETA.—No hi vull pensar, no; però, quan, sola, després de pregar a la Mare de Déu, penso que faig mal fet de no obeir de bon grat al meu pare, jo em dic: però les altres noies be es casen i no les passen les angoixes que jo passo. Elles bé deuen saber estimar! i aleshores m'hi esforço, avi, en pensar amb En Bernat, però no, no puc, que jo no ho dec ser com les altres noies; que jo no hi sento res aquí per ell ni... ni per cap altre.

AVI.—Ni per cap altre? Ja ho saps bé això, Guideta?

GUIDETA.—Ben bé que ho sé, avi. I fins em tinc quimera de no poder estimar.

AVI.—Què no pots estimar, Guideta? No diguis això. No has pensat amb recança en els que deixaràs aquí quan te casis, si és que això arriba?

GUIDETA.—Com voleu dir?... Això és clar. He pensat amb recança en tots, en vós, en el pare i la mare... en tots...

AVI.—I és clar, amb En Blaiet i tot, no és això Guideta?

GUIDETA.—Sí; amb ell també... (*Abaixa el cap.*) Ell, és com un germanet meu. Hem viscut tan temps junts; és tan manyac...

AVI.—Això és lo que ell deia... T'estimava com una germaneta, però quan ha vist que eres per un altre, el pobric se n'ha adonat de com t'estimava. Dius que el vas trobar plorant i això no t'ha dit res a tu?

GUIDETA.—Em va fer molta pena, molta pena.

AVI.—Es com si a tu, de cop i volta et diguéssin o t'haguéssin dit que En Blaiet se n'anava i que se n'anava per casar-se...

GUIDETA.—(*Molt viu.*) Això ell no ho faria mai!

AVI.—(*Somrient.*) Ho veus, ho veus com també ho ets com les altres noies?

GUIDETA.—Sí, avi. A vós que m'estimeu tant, us ho puc dir, perquè a ningú més gosaria dir-ho. En Blaiet és més per mi que un germanet. Però ni ell ni ningú ho han sapigut ni ho sabran mai. Que jo ja ho he vist sempre que això era una follia... Ell, el vailet i jo la filla de l'amo... Ni he volgut pensar-hi... Desgraciada de mi!

AVI.—I així i tot hi has tingut de pensar, oi Guideta; perquè l'avi ja ho sap que aquestes coses del cor són més fortes que el pensament i que tot. Per això, amb tot i que ho veies un impossible, era una il·lusió i era una esperança...

GUIDETA.—Sí, pobre bogeta de mi. Si fins em vaig posar a ensenyar-li de lletra perquè el pare havia dit que mai em deixaria casar amb un negat.

AVI.—Des d'aleshores que m'ho vaig veure que, sense saber-ho l'un de l'altre, us estimaveu d'altra manera que com a germans.

GUIDETA.—Però qué en treiem ara de parlar-ne? Oblidar és lo que cal i ja no demano altra cosa a la Verge.

AVI.—Pobres infants! (*Apareix Bernat, vestit com pertany al seu estament.*)

BERNAT.—(*Des de la porta.*) Guideta! Em puec atansar.

GUIDETA.—Déu meu!

AVI.—Què vols?

BERNAT.—(*Entrant.*) Volia parlar amb la Guideta, sabeu?

AVI.—Ja em penso que no és amb mi amb qui vols parlar.

BERNAT.—Si voleu, també. Aviat estarem llestos. Perquè us dic que tinc ganes d'enllestir.

AVI.—Doncs enllesteix.

BERNAT.—Sabeu qui sóc jo? Ho saps tu, Guideta, qui sóc jo? (*Guideta i avi se'l miren tots sorpresos.*) Doncs jo sóc un ase. Sí.

AVI.—M'ho has tret de la boca.

BERNAT.—Doncs ara ja ho sabeu. I sóc més que un ase; sóc dolent com el que en sigui més. I sóc un farsant; i en tinc el pap ple, i ho haig de buidar, encara que hi hagi rebombori; que fa masses nits que no dormo. Avui mateix a les quatre del matí ja era de peus a terra i ja rodava per la vinya rumiant com t'ho diria. Ara ja ho saps.

AVI.—Veiam, veiam. I tot això que dius, per què ho dius?

BERNAT.—Perquè, sabeu allò dels estudis? Doncs, mentida! Jo no sé res; no sé ni de llegir, ni d'escriure ni de comptes. Ara ja ho sabeu. Que dient-ho, em perdo la Guideta? Ja ho sé. I et dic que em dol;

perquè tu m'agrades i ja t'ho vaig dir; ets sandunguera, i a mi m'agraden sandungueres. Ara ja ho saps.

GUIDETA.—(*Amb alegria.*) Es veritat que no saps de lletra?

BERNAT.—Ai, ai, sembla que te'n alegres? Jo que em pensava que et donaria un disgust. Bé, millor. Més val que t'ho prenguis així. Tampoc en treuriem res, perquè el teu pare, en no sabent un hom d'escriure ni de llegir, ja no hi vol saber res, i tampoc ens deixaria casar.

GUIDETA.—No m'enganyes, Bernat? Es cert que no en saps de lletra?

BERNAT.—Sabia la A, però quan l'havia apresa me la varen esborrar amb una *maniscula*. Ara ja ho saps.

AVI.—I el teu pare ja n'estarà enterat?

BERNAT.—No veieu que encara no vaig assenyalat... Quan em veureu amb xiribecs, és que ho haurà sapigut.

GUIDETA.—(*Alçant-se i atansant-se.*) Ets un bon minyó, Bernat. El pas que acabes de fer ho vol dir ben bé.

BERNAT.—Jo, bon minyó? I m'ho dius tu, Guideta? Goita; ara fins estic content de no saber-ne de lletra.

GUIDETA.—No saps l'alegria que em dónes! (*Entra Blaiet i al veure'ls junts, va per recular.*)

BLAIET.—(*Des de la porta.*) Ni mai que m'hagués quedat!

GUIDETA.—Blaiet! Vina, mira que diu En Bernat.

BLAIET.—No, Guideta; que digui lo que vulgui.

GUIDETA.—Diu que no sap de llegir ni d'escriure.

BLAIET.—(*Avençant amb alegria.*) No? Es cert això, Bernat?

BERNAT.—Té; un altre que també es posa content!

BLAIET.—I ben content que em poso, Bernat.

BERNAT.—Volst'hi jugar que el pare també es capaç d'agafar-s'ho així? (*Entra Jaume i Traguet.*)

JAUME.—Què fas tanta estona, Blaiet?

BLAIET.—Es que En Bernat és aquí.

JAUME.—(*Veient a Bernat.*) Ah, ja t'han trobat, a tu?

BERNAT.—Oh, no m'havia pas perdut.

JAUME.—Si ton pare i ta mare són a Barcelona a buscar-te.

BERNAT.—A Barcelona? Doncs no em trobaran pas.

GUIDETA.—Pare, mireu que diu.

JAUME.—Què diu?

BLAIET.—Diu que no sap de lletra.

TRAGUET.—Ja ha esbotzat!

JAUME.—Com! Que no saps de lletra?

BERNAT.—Ja veig que vós no us ho preneu tan bé com ells. Això ho deu fer l'edat.

JAUME.—Però és de debó que no saps de llegir? (*Amb més sorpresa que enuig.*)

BERNAT.—Més de debò que tot.

JAUME.—Però si jo vaig veure com llegies la carta de la Magdalena.

BERNAT.—De la Magdalena? No la llegia.

JAUME.—Però si jo ho vaig veure i et vaig sentir.

BERNAT.—Era de per riure. M'ho vaig empescar tot. I allò que em vàreu veure escriure, no era empescat, però el de l'estanc teia raó:

eren gargots. I lo de l'aiguarràs, també tenia raó l'apotecari. Es veu que el gargot em va sortir d'aiguarràs.

JAUME.—(*Posant-se molt seriós.*) Doncs ja deus saber que així no ha res de lo dit.

BERNAT.—Res

JAUME.—Vull dir del casament

BERNAT.—Sí; del casament, ja vull dir això.

JAUME.—N'hi ha de tancats que no s'ho mereixen com ell. (*Entren Mònica i Toni cridant.*)

MONICA.—Quan anàvem a marxar, ens han dit que era aquí!

TONI.—Sí, goitate'l!

BERNAT.—Ara veureu rebre de valent.

MONICA.—Fill meu! (*Abraçant-lo.*)

TONI.—A on t'havies ficat?

BERNAT.—Enlloc. No podia dormir i me n'hi anat a la vinya.

MONICA.—I nosaltres que crèiem que t'havia passat una desgracia!

BERNAT.—No... ara sí que em sembla que passarà.

MONICA.—Per què dius això, fill meu?

BERNAT.—Perquè quan hagi dit al pare lo que li haig de dir, ja sé com acabarà.

TONI.—No sé què vols dir.

JAUME.—Us heu burlat de mi, Toni. El vostre noi és tant o més ase que abans.

TONI.—Aneu amb compte amb el parlar, Jaume!

JAUME.—Dic lo que és cert. El vostre noi no sap res.

BERNAT.—Ara, ara!

TRAGUET.—Si em pagues el beure et salvaré.

BERNAT.—Pagat!

TRAGUET.—No enverineu la qüestió.

TONI.—Què vol dir enverineu? Ha dit ase al noi!

TRAGUET.—No, d'ase no n'és. En Bernat va arribar a saber de lletra.

BERNAT.—(*Apart.*) Una.

TRAGUET.—Però amb el transtorn del diumenge... pffff! se li ha esborrat tot del cap.

MONICA.—Pobrissó! Ja ho deia jo que no tenia el cap bé.

TRAGUET.—Ha perdut la memòria. (*Molt marcat.*)

BERNAT.—Sí, tota.

TONI.—Si no és més que això, potser li tornarà.

BERNAT.—(*Ràpid.*) No, no em tornarà, ja m'ho conec.

TONI.—Quina llàstima! Tants diners gastats. (*Entra Badora.*)

BADORA.—A què no endevineu a quant he venut els formatges?.. (*Adonant-se dels presents.*) Ai, quina reunió que hi ha. A l'últim l'heu trobat?

TONI.—Sí; però no hi és tot.

BADORA.—Ja m'ho pensava.

TONI.—Li falta la memòria. (*A Jaume.*) En cas de que li tornés, lo dit, dit; paraula és paraula. Anem, noi. Tants diners gastats i tot per res!

MONICA.—L'angunia que ens ha fet passar! (*Se'n van.*)

JAUME.—Tenieu raó. Ni amb lletra ni sense lletra feia per casa aquest beneit.

VI.—Encara bé ha tingut prou seny de confessar-ho tot.
AUME.—Bah, tan se val. Ja em queda la Guideta per si em cal escriure o llegir.
VI.—La Guideta i En Blaiet.
AUME.—En Blaiet?
VI.—Sí. La noia n'hi ha ensenyat i poc li falta per saber-ne tan com ella.
ADORA.—I que dona goig de sentir-los.
AUME.—I no m'ho havieu dit?
LAIET.—Com que un dia que ens hi vàreu atrapar, ens vàreu renyar de valent.
AUME.—(*A Guideta. Reny afectuós.*) Ah, n'hi ensenyaves d'amagat? I això amb quina intenció?
UIDETA.—Amb l'intenció de què us podés fer bon servei.
AUME.—I per res més? (*A Blaiet.*) Doncs cuita a acabar-ne d'apendre,, Blaiet, que ja no et renyaré més.
LAIET.—No l'has sentit, Guideta?
VI.—No els veus quina cara més alegroia que tornen a fer tots dos?
ADORA.—I tu, Guideta, que ja et trobes bé?
UIDETA.—Feia dies que no m'hi havia trobat tan com ara. Vols donar la lliçó ara, Blaiet, que el pare et sentirà?... Si vós voleu, pare.
LAIET.—Veritat que ho voleu, mon amo?
UME.—Feu en nom de Déu, i afanya't a apendre força, Blaiet.
LAIET.—Ja ho faré, ja.
UIDETA.—Vés a buscar el llibre. (*Blaiet entra i torna amb el llibre i s'asseuen davant de la taula.*)
RAGUET.—Em sembla que beurem. (*Avi, Badora i Jaume, fan grupu a l'altra part d'escena i se'ls contemplen.*)
VI.—No els veus quina bona parella fan tots dosets? Després te'n parlaré, Jaume...
ADORA.—Ja fa temps que te'n volia parlar jo, sinó hagués sigut això d'En Bernat.
UME.—Em fa l'efecte que fins ara he dormit i que ara obro els ulls.
ADORA.—Així la noia no se'ns mouria mai de casa. I En Blaiet és tan bon minyó i tan treballador...
UME.—Creieu que en tinc una alegría d'aquest fracàs d'En Bernat.
VI.—Tots n'estem contents, tots.
RAGUET.—Contents? Amo, voleu que vagi a buscar-ne un porró del ranci per celebrar-ho?
UME.—Sí; i que sigui del de la bóta xica, que és el millor.
UIDETA.—Ara aquí. (*Signant el llibre.*)
AIET.—(*Cantarella.*) I els o-cells can-ten, i les flors do-nen a-ro-ma i... (*Tots es queden mirant-se embadalits a Blaiet i Guideta.*)

TELÓ

FI DE LA COMEDIA

UN LLIBRE ABSOLUTAMENT INDISPENSABLE ALS AFICIONATS

Catàleg d'Obres Teatrals Catalanes

4.000 títols entre drames, comèdies, sainets. diàlegs, monòlegs i sarsueles. Teatre d'infants i el més extens

REPERTORI SENSE DONE

A cada obra es detalla el nombre de personatges, homes i dones; si es escrita en vers o prosa; si és còmica o dramàtica

Vegeu les seccions que conté el Catàleg

Obres en dos, tres o més actes, amb una o més dones.
Obres líriques en dos, tres o més actes, amb una o més don
Obres en un acte, amb una o més dones.
Obres líriques en un acte, amb una o més dones.
Obres en dos, tres o més actes, sense dones.
Obres líriques en dos, tres o més actes, sense dones.
Obres en un acte, sense dones.
Obres líriques en un acte, sense dones.
Monòlegs per a home.
Monòlegs per a dona.
Teatre d'infants en un o més actes.
Monòlegs per a nois.
Monòlegs per a noies.

Un volum d'unes 150 pàgines, 2 pesset

Els qui vulguin rebre'l per correu, hauran d'afegir 0'40 ptes, per al fr queig certificat

Llibreria i Arxiu Teatral Mill

Carrer de Sant Pau, 21 BARCELO